Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Kr. 150.00



Fuglebakken 1900 - 2000

Hans Ludvig

Fuglebakken 1900 - 2000

Fuglebakken 1900 - 2000
Tryk: Silkeborg Bogtryk
Skrift: New Baskerville
Papir: Tom & Otto silk 130g
Forside: Akvarel udført af Hans Ludvig Larsen
Bagside: Akvarel udført af Hans Ludvig Larsen
ISBN 978-87-91324-25-3

Fuglebakken 1900 - 2000

Et kvarter i Århus og dets beboere

Udarbejdet af Kjeld Kibsgaard og
Ib Langaa Sørensen



Et moderne luftfoto af Fuglebakkekvarteret viser området, ud til Viborgvej, og mod vest helt omgivet af det store boligkvarter Frydenlund. Mod øst ses Handelshøjskolen, det tidligere Jysk Musikkonservatoriums bygninger og endelig Møllevangsskolen. Fuglebakkevej gennemskærer billedet fra Vestre Ringgade, hvor den møder Møllevangs Allé, der afgrænser "Fuglebakken".

© Århus Kommune, Teknik og Miljø.

Formandens forord

Kend din rod var et slagord, der for nogle år siden prægede det lokalhistoriske arbejde. Det fængede, og mange steder gik folk i gang med at undersøge, hvorfra de kom. Det var ikke blot aner, de søgte, men mange gik videre for at klarlægge hvilke samfundsmæssige betingelser, forfædrene havde levet under.

Det viste sig hurtigt, at der var mange muligheder for at "**grave, hvor du står**", som var et andet af tidens slagord. Det betød, at mange gik i gang med at undersøge arbejdspladser eller måske endog hele bykvarterer.

På den måde var der nogle af beboerne her på Fuglebakken, der begyndte at grave i kvarterets historie. De drivende var Ib Langaa Sørensen og Kjeld Kibsgaard, men mange stod dem bi med billeder, informationer og anden dokumentation.

Når Grundejerforeningen Fuglebakken udgiver bogen om kvarterets historie, er det naturligvis for at dele den store viden, som forfatterne har samlet sammen. Den viden kan bruges i vore samtaler og diskussioner om udviklingen af vort kvarter.

Vi har måttet redigere i det indsamlede materiale, der var blevet meget stort. Det, vi bringer, er mange aspekter af kvarterets historie med blandede erindringer om huse, beboere og handlende. Læst under ét giver det et indtryk af vort dejlige kvarter, der skød op som en "forstad" til Århus. Bogen giver imidlertid også anvisninger på, hvordan den enkelte grundejer kan fortsætte arbejdet med at skrive sin egen boligs historie. Kilderne er mange, hvorfor det næsten kun er den enkeltes engagement, der sætter grænserne. Bestyrelsen opfordrer derfor den enkelte grundejer til at "grave videre".

Det er bestyrelsens håb, at beboerne vil læse bogen, som den fortælling den er, og at bogen kan blive et godt redskab, når der skal skabes visioner for kvarterets videre udvikling.

Trine Grove
Formand
Grundejerforeningen Fuglebakken

FUGLEBAKKEN - sådan begyndte det
Fra havekoloni til parcelhuskvarter

Mellem Vestre Ringgade og Viborgvej ligger et villakvarter. Det kan være svært at se fra de store veje, for det er i dag næsten "klemt inde" eller skjult bag store "nye" naboer: Handelshøjskolen, det tidligere Jyske Musikkonservatorium, den gamle bispegård og endelig Møllevangskirken. Bag de mange villaer ses i dag rækker af store boligblokke.

Men her mellem de store institutioner, boligblokke og Frydenlundskolen har Grundejerforeningen Fuglebakken sine medlemmer.

Fuglebakken er området fra Viborgvej i syd til Uglevej i nord. Mod øst afgrænses området af Fuglesangs Allé og i vest af Frydenlundbebyggelsen, navngivet efter en gård, der tidligere lå på stedet. Det var næsten det "yderste" af Århus for bagved begyndte Hasle kommune.

I starten af 1900-årene begyndte området så småt at ændre sig fra landbrugsområde med grønne marker og husdyrhold til en slags kolonihaver, der senere blev til ejendomshaver, og nu et frodigt parcelhuskvarter. Der var lagt veje ud i området, men endnu kun som jordveje uden fast belægning. De strakte sig ud i området som "fangarme" fra Langelandsgade, hvor flere "fangede" den i datiden bekendte Ekspresvej, der i dag er kendt under navnet Fuglsangs Allé.

Man kan fra Skøde- og Panteprotokollerne følge udviklingen i området nord for Fuglebakkevej. I 1918 blev en del af det ubebyggede areal på matr.nr.85a udlagt som "Nationalhave" og jorden udstykket og solgt i parceller.

Begrebet Nationalhave har rødder i Århus og mere præcist var det tømrermester Niels Andersen Uldall, der bragte ideen frem i årene omkring 1910, først med et forsøg på Trøjborg før han lancerede ideen på landsplan. Fra starten var det hans tanke, at havefolket ikke skulle begynde på "bar bund", idet han forestillede sig, at haverne skulle være beplantede med frugttræer og prydbuske før der blev bygget hus.

Nationalhaven blev lanceret under mottoet: "Hvert barn sit frugttræ – Hvert hjem sin have". Han gjorde forsøg ved Katrinebjerg og siden også ved gården Frydenlund, og snart blev den bærende ide bag nationalhaven parcellernes tredeling i blomsterhave med plæne og "dekorativ beplantning", køkkenhave og bagerst et "frugttræ".

I Kolonihavebladet kan der læses artikler om bl.a. "Mønsterkolonien" samt om, hvordan en kolonihave skulle beplantes og vedligeholdes. Mange beboere hentede værdifuld inspiration her, før de vovede at kaste sig ud i et dyrt byggeri.


Kolonihavebladet
FOR AARHUS OG OMEGN
1. Aargang | Juni 1934 | Nummer 5
„MØNSTERKOLONIEN"

På stykket mellem Falkevej og Fuglebakkevej lå Nationalhaven Frydenlund, området havde betegnelsen matr.nr. 85b. Her blev jorden udstykket i 48 parceller. Her lå også matr.nr.112, der ligeledes i samme periode blev udstykket og solgt i parceller.

På området mellem Fuglebakkevej og Viborgvej, matr.nr. 51, var den oprindelige ejer Møller Weiss, der de første mange år lod jorden udstykke og udleje som en art kolonihaver. I 1920 blev parcellerne solgt som ejendomshaver og lejerne kunne købe jorden, og da boligsituationen efter 1. Verdenskrig var vanskelig, blev spørgsmålet om at bygge på jorden hurtig aktuelt. I begyndelsen af 1920-erne opførtes de første huse. Det var indledningen til den første "haveby", der var oprettet på privat initiativ i Århus.

Den 20. oktober 1920 blev haveforeningen stiftet med 78 medlemmer, og det var her Grundejerforeningens Fuglebakkens vugge stod.

Ved en generalforsamling i 1926 blev der næsten enstemmigt vedtaget at udmelde sig af kolonihaveforbundet for i stedet at danne egen parcelhusforening. Det var et afgørende skridt med overgang til helårsbeboelse.

Kort og vejvisere

Kort fra samtiden giver et spændende indtryk af området. Det lå som sagt adskilt fra købstaden med adskillige ledige arealer mellem det nye kvarter og Botanisk Have langs Viborgvej. Mod nord lå der store åbne arealer med gamle gårde, hvis navne i dag genfindes som kvarter- eller bebyggelsesbetegnelser. Det er Charlottehøj og Trillegård for blot at pege på enkelte, men her lå også gårde, der bar navne som Landbolyst og Wilhelmsminde.

Påfaldende var det, at der i det store område var anbragt flere "vandbeholdere", der skulle sikre drikkekvand ikke blot til området, men også til folk nede i byen. De ses tydeligt aftegnet på de gamle kort.

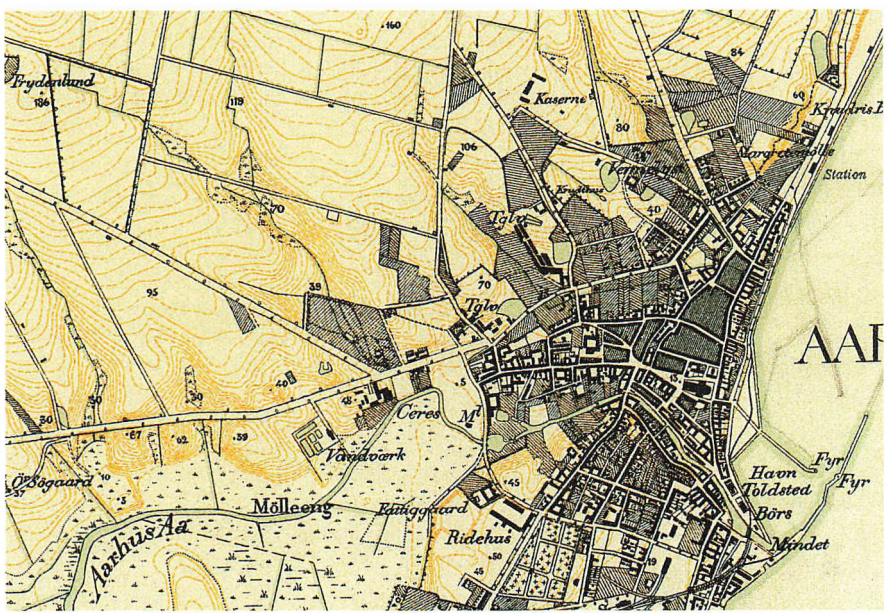

Kortet er fra 1875 og viser endnu den lille by med omkring 20.000 indbyggere. Langs Viborgvej ligger der gårde, der siden kom til at give navn til senere bykvarterer. I øverste venstre hjørne lå gården Frydenlund.

Området havde dengang ingen vejnavne. Vejene, der vedrørte matr. nr.51 blev blot betegnet som "tværvej" eller "længdevej" til Ekspresvej, der først i 1927 blev "omdøbt" til Fuglsangs Allé. Det siger sig selv, at det ikke var særlig tilfredsstillende for beboerne, der delvis løste problemet ved at give deres nye huse navne.

Først i 1928 har Vejviseren for Århus medtaget kvarteret og opdateret det traditionelle bykort så byens borgere kunne se, hvilken udvikling, der havde fundet sted i form af et helt nyt bykvarter. Indtil da nåede Vejviserens kort og dermed adresser ikke længere med vest end til en smule vest for Botanisk Have. Det var også her, man kunne læse at næsten alle husene på Svalevej havde navne. Ikke alle lige opfindsomme, men alligevel så tydelige og markante, at postvæsenet kunne finde vej. Her lå villa "Arnen", "Mozart", "Pax", "Hjemly" og "Hjem" foruden "Hytten" og et par andre huse, der var identificerede med ejeren på en sådan måde, at posten ikke kunne tage fejl. Opslag i Vejviseren under Drosselvej og Vagtelvej oplyser om "Villa Fri", "Villa Santos" og "Villa Ørnbjerg", mens "Villa Bakken" og "Villa Solhjem" lå på Lærkevej.

Navnene stod ikke sådan som gadenumre gør det i dag ydmygt og beskedent på en pæl ved havelågen, men stod fremhævet på husets facade, så ingen kunne tage fejl. Navnene kunne være malet på et særligt "navnebræt" eller de kunne være støbt i cement eller måske sat fast med sortmalede træbogstaver.

Vejnavne kommer til

I 1927 sendte området syd for Fuglebakkevej anmodning til kommunen om at få navne på vejene. Ønsket var fuglenavne og det blev bevilliget. Området nord for Fuglebakkevej sendte i 1928 ligeledes en ansøgning til byrådet om navne på vejene, men deres ønsker til vejnavne var ikke helt velvagte, fordi tilsvarende navne også var benyttet i Kongsvang og Viby. Fra statsingeniørens kontor blev det derfor foreslået, at området kunne fortsætte med fuglenavne som det tilstødende areal, matr. nr. 51. Heldigvis blev det sådan, og i dag optræder området som en samlet bebyggelse eller kvarter ikke mindst bundet sammen af kvarterets fuglenavne og fælles historie.

Den gamle parcelforening "Møllevangen" fik nyt navn til "Fuglebakken". Lovene var de samme.

Love

for

Parcelforeningen „~~Møllevangen~~ Fuglebakken".

§ 1.

Foreningens Formaal er at samle alle Parcelejere for de Opgaver, der kan have fælles Interesse: saasom Vejenes Vedligeholdelse, Orden og et godt Forhold, der kan fremme en god og praktisk Udvikling af Kvarteret.

§ 2.

Som Medlem af Foreningen kan optages enhver Parcelejer paa Matr. Nr. 51.

§ 3.

Ethvert Medlem betaler ved Optagelsen et Indskudsbidrag af 1 Kr., hvorfor erholdes Foreningens Love. Kontingentet er 2 Kr. aarlig.

§ 4.

Medlemmer, der har undladt at betale Kontingent, kan udslettes af Foreningen ved den ordinære Generalforsamling.

Udmeldte og udslettede Medlemmer har intet Krav paa Foreningens Midler.

De første beboere

Vejviseren giver også informationer om beboerne på vejen. Mange var håndværkere. Flere snedkere og tømrere, en murer foruden et landpostbud, en fyrbøder, en mælkehandler et par arbejdsmænd, en møllearbejder samt et par familiefædre, der titulerede sig selv som bogholder og forretningsfører. Sådan så det ud på Svalevej, men beboersammensætningen var rimelig repræsentativ også for de øvrige veje.

Konklusionen synes at være, at det nye kvarter i høj grad var befolket af folk, der var i stand til selv at give en hånd med i forbindelse med opførelsen af deres nye hjem. Og haven, den opfyldte alle krav til, at der her kunne høstes grøntsager, plukkes æbler og høstes fra frugtbuskene, og så var der alligevel plads til at nyde livet på græsplænen. Det var en helt ny livsform – langt borte fra byens lejekasernes og baggårde. Det var et ideal for en arbejderfamilie, en tjenestemand i kommunen eller mindre erhvervsdrivende.

Det var ikke let at være pioner herude. I en større artikel under overskriften "Besøg på Fuglebakken i Aarhus" 16. august 1931 beretter Demokratens journalist om sine oplevelser. Han havde mødt Fuglebakke-pioneren chaufør S.M. Kristensen, Fasanvej 17, og fyrbøder Matthiesen, der begge fortalte om livet i pionerkvarteret. I regnvejr var der var alvorlige problemer med afledning af regnvand, da dræningsforholdene var elendige. Det betød, at der ofte stod vand i kældrene og det medførte igen, at beboerne konstant måtte pumpe, når vejret stod på regn.

Det siger sig selv, at "nybygernes", som beboerne blev omtalt, første og største ønske var kloakering, og efter forhandling med kommunen blev der lagt 2500 meter kloakledning midt i områdets veje. Efterhånden som husene blev bygget skulle de sluttes til. Foreløbig var der dog blot 70 huse, oplyste S.M. Kristensen til den udsendte journalist. Det næste ønske var at blive tilsluttet det kommunale gasnet. Det blev ordnet på samme måde med en hovedledning, hvortil, der blev tilsluttet stikledninger efterhånden som grundene blev bebygget. Men, blev det understreget af formanden. Der var tilslutningspligt.

Fortsat var der ønsker. Ikke mindst til vejenes tilstand. Forhandlinger med Brolægningsudvalget var dog på vej, for ikke mindst havde det gjort indtryk, at man ofte måtte tilkalde Falck for at få biler op af mudderet, som det blev udtrykt.

De mange aktiviteter betød, at "Fuglebakken" var på vej til at blive ret så "civiliseret", sluttede artiklen med at konkludere og hele den udvikling skyldtes ikke mindst Grundejerforeningens bestyrelse, der næsten fungerede som et lille "sogneråd" forklarede den udsendte journalist fra Demokraten.

En politisk kommentar kunne formanden dog ikke lade være med at føje til: "Det at arbejderne ejer noget, styrker ikke alene ham selv og hans familie, men hele samfundet. Der er noget, der hedder "Mit hus min Borg"". Med ordene fra formanden "Vær forvisset om, at det højner og udvikler, at en familie har sit eget lille domæne", vendte journalisten tilbage til byen for at færdigskrive sin artikel om besøget hos parcelforeningen på Fuglebakken.

Byen rykker udenfor byen

I de første år lå kvarteret ganske fredeligt udenfor byen. Man sagde, at man skulle "ned til byen", og det siges, at folk i det nye kvarter stillede deres træsko "på muren" ved Viborgvej før de tog af sted. Kvarteret lå endnu langt uden for byen. Noget var på vej. Den store kirkegård,

der skulle aflaste Nordre Kirkegård var anlagt på den sydlige side af Viborgvej og det betød naturligvis en stigende færdsel. Den kommunale vejviser bragte i 1928 et kort, der viste det nye område. Ringgaden var der ikke, og mellem Langelandsgade og Fuglsangs Allé havde byplanlæggerne dog trukket nogle streger, der skulle blive til helt nye udviklingsområder med store boligkvarterer, der siden skulle gennemskæres af Vestre Ringgade, der først kom til i løbet af 1930'erne, men navngivet allerede i 1931.

Vejviserens kort fra 1928 er ganske interessant. Vejene er stort set anlagt som parallelle veje med Fuglesangs Allé, Svalevej, Fasanvej og Vagtelvej på den ene led.

På den anden led – øst – vest – mødte den besøgende mod syd først Drosselvej, siden Vibevej og Lærkevej og endelig Glentevej. Flere af de navne er i dag erstattet med andre: Vibevej mellem Fasanvej og Vagtelvej er blevet til Ørnevej og Lærkevej er blevet til Duevej og endelig er Glentevej blevet til Fuglebakkevej.

Vigtigt er det også at påpege at kvarteret siden blev udvidet på den anden side Fuglebakkevej med et tilsvarende kvarter, der i dag indgår i grundejerforeningens område. Her mødte man i 1937 vejnavnene: Hejrevej. Mågevej og Ternevej, gennemskåret af Tranevej. Længst mod nord var området afgrænset af Hjejlevej. Også her er der ske ændringer, for det er her vi i dag møder fortsættelsen af Fuglesangs Allé og flere "fugleveje": Tornskadevej. Blåmejsevej og Nattergalevej som parallelle veje med Falkevej og Uglevej, Høgevej, som de gennemskærende veje.

Fuglsangs Allé er i øvrigt også et nyere navn i området, for som allerede nævnt, hed vejen indtil 1927 Ekspresvej. Vejnavne og ændringer i disse fremgår af nedenstående opstilling:

Vejnavne på Fuglebakken

Fra	År	Til	År
Ekspresvej	19??	Fuglsangs Allé	1927
Svalevej	1927		
Fasanvej	1927		
Vagtelvej	1927		
Drosselvej	1927		
Vibevej	1927	Ørnevej	1939
Lærkevej	1927	Duevej	1939
Solsortvej	1927		
Glentevej	1927	Fuglebakkevej	1939
Hejrevej		Nattergalevej	1939
Mågevej		Blåmejsevej	1939
Ternevej		Tornskadevej	1939
Tranevej		Falkevej	1939

Kilde: Aarhus By's gader og veje 1948-50.

I 1939 var det nødvendigt igen at ændre flere af områdets navne, sådan som det ses af ovenstående. Det skete også andre steder i byen, og for at sikre sig, at alle blev bekendt med beslutningen indrykkede byrådet den 1. marts 1939 en annonce i de lokale aviser om beslutningen.

Vi kender også lidt til vejenes tilstand. I 1948 blev Fuglsangs Allé således karakteriseret med en "dårlig belægning", og med en middelbredde på 10 meter. Det var alt sammen oplysninger som stadsingeniøren samlede ind. Det "overtjærede" var i det hele taget den betegnelse, der almindeligvis blev brugt, når vejene i kvarteret skulle beskrives.

I den samme by kunne der naturligvis ikke være to veje med samme navn. Det var en opgave for Byrådet, og i 1939 måtte flere veje på Fuglebakken ændre navne. Beboerne havde ganske vist indsendt navneforslag, men flere af forslagene var også "gengangere". 1. marts 1939 blev alle i byen orienteret om de nye vejnavne gennem annoncer i de lokale aviser.

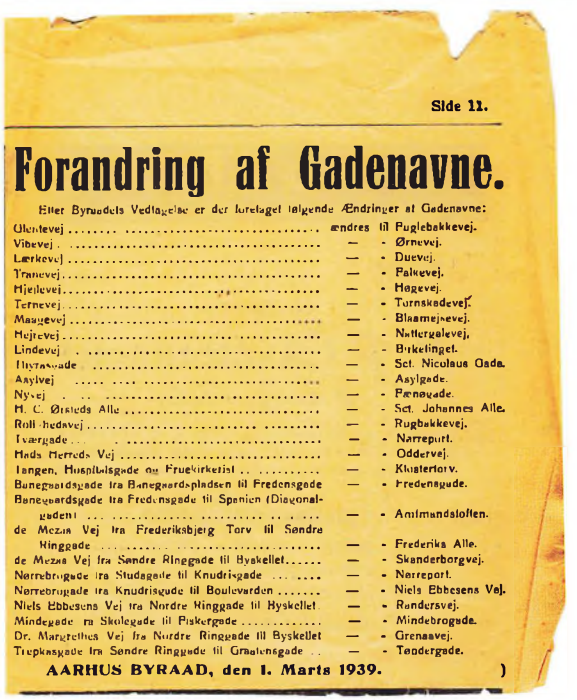

Side 11.

Forandring af Gadenavne.

Efter Byrådets Vedtagelse er der foretaget følgende Ændringer af Gadenavne:

Ulkentevej	ændres til	Fuglebakkevej.
Vibevej	—	Ørnevej.
Lærkevej	—	Duevej.
Tranevej	—	Falkevej.
Hjejlevej	—	Høgevej.
Terneve[j]	—	Tornskadevej.
Maagevej	—	Blaamejsevej.
Hejrevej	—	Nattergalevej.
Lindevej	—	Birkelinget.
Thyrasvade	—	Sct. Nicolaus Gade.
Asylvej	—	Asylgade.
Nyvej	—	Pænegade.
H. C. Ørsteds Alle	—	Sct. Johannes Alle.
Rolighedsvej	—	Rugbakkevej.
Tværgade	—	Nørreport.
Hads Herreds Vej	—	Oddervej.
Langen, Hospitalsgade og Frue[kirkestræ]t	—	Klostertorv.
Banegaardsgade fra Banegaardspladsen til Fredensgade	—	Fredensgade.
Banegaardsgade fra Fredensgade til Spanien (Diagonalgaden)	—	Amtmandsloften.
de Mezas Vej fra Frederiksbjerg Torv til Søndre Ringgade	—	Frederiks Alle.
de Mezas Vej fra Søndre Ringgade til Byskellet	—	Skanderborgvej.
Nørrebrogade fra Studsgade til Knudrisgade	—	Nørreport.
Nørrebrogade fra Knudrisgade til Boulevarden	—	Niels Ebbesens Vej.
Niels Ebbesens Vej fra Nordre Ringgade til Byskellet	—	Randersvej.
Mindegade fra Skolegade til Fiskergade	—	Mindebrogade.
Dr. Margrethes Vej fra Nordre Ringgade til Byskellet	—	Grenaavej.
Trepkasgade fra Søndre Ringgade til Graabrødregade	—	Tøndergade.

AARHUS BYRAAD, den 1. Marts 1939.

Da var der sket meget i området. Amtssygehuset var kommet til i 1935 og med det også Vestre Ringgade, der snart blev fulgt af flere "ringe", der til sidst skabte det bekendte ringgadesystem. Endnu i 1948 lå kvarteret næsten om en "ø" nord for Vestre Ringgade. Mellem Fuglsangsallé og Ringgaden var der endnu ubebyggede grunde. Det var her Møllevangskirken, Møllevangsskolen, sportspladsen og siden Handelshøjskolen blev placeret og dermed lukkede for indblikket udefra til villakvarteret.

25 års jubilæet blev markeret

Grundejerforeningen Fuglebakken kunne i 1945 fejre 25 års jubilæum, og i den anledning skrev Aarhus Stiftstidende den 19. oktober 1945 blandt andet:

FUGLEBAKKE-KVARTERET, det lille idylliske villa-kvarter mellem Fuglesangsallé og skellet op mod Hasle, har efterhånden eksisteret i 25 år. I morgen fejrer kvarterets grundejerforening 25 års jubilæum, og Fuglebakken som villa-kvarter er ikke ældre.

Gennem 25 år er der på Fuglebakken vokset en hel lille by op. Hidtil har den ligget adskilt fra selve Aarhus ved grønne marker, men storbyen begynder at nærme sig med stærke skridt, og når først der for alvor kommer gang i boligbyggeriet igen, vil det ikke vare længe, før Fuglebakke-kvarteret går i eet med det øvrige Aarhus.

ET SMUKT KVARTER.

Beboerne i Fuglebakke-kvarteret består gennemgående af jævne arbejdere, små embedsmænd og enkelte forretningsfolk, der gennem årene har sparet op for at få deres eget hus, og som hver dag efter endt arbejdstid glæder sig til at pusle i deres haver, og være med til at skabe et smukt kvarter, et virke, der

også er af samfundsmæssig betydning. At beboerne holder af deres kvarter fremgår bl. a. af at der kun handles lidt ejendomme på Fuglebakken.
Ved festen i morgen bydes på fælles kaffebord, underholdning og dans, men før der begyndes vil bestyrelsen nedlægge kranse på maler Albert Andersens og forretningsfører Albert Rasmussens grave, ligesom der vil blive lagt blomster på stedet hvor de faldt for snigmordernes kugler. Begge boede på Fuglebakken og havde udført et godt arbejde for kvarteret, specielt var det på Albert Andersens initiativ, at idrætsforeningen "Fuglebakken" blev oprettet som barn af grundejerforeningen.

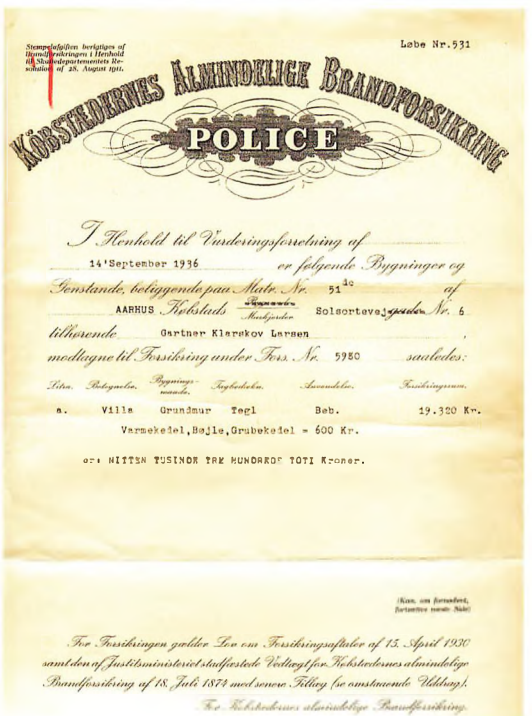

Løbe Nr. 531

KØBSTADERNES ALMINDELIGE BRANDFORSIKRING

POLICE

I Henhold til Vurderingsforretning af 14 September 1936 er følgende Bygninger og Genstande, beliggende paa Matr. Nr. 51 ac af AARHUS Købstads Markjorder Solsortevej Nr. 6 tilhørende Gartner Klarskov Larsen medtagne til Forsikring under Fors. Nr. 5980 saaledes:

Lbs.	Betegnelse.	Bygnings-materiale.	Tagdækning.	Anvendelse.	Forsikringssum.
a.	Villa	Grundmur	Tegl	Beb.	19.320 Kr.

Varmekedel, Bøjle, Grubekedel = 600 Kr.

er: NITTEN TUSINDE TRE HUNDREDE TOTI Kroner.

(Kaar, om forsaavidt fortsættes samme Sted)

For Forsikringen gælder Lov om Forsikringsaftaler af 13. April 1930 samt den af Justitsministeriet stadfæstede Vedtægt for Købstædernes almindelige Brandforsikring af 18. Juli 1874 med senere Tillæg for saavidt ikke Udtrykkelig

For Købstædernes almindelige Brandforsikring

Kilderne til bygningshistorie er mange. Her f.eks. en forsikringspolice, der med få ord oplyser om byggematerialer samt om den særlige forsikring på varmeanlæg og grubekedel. Det er Solsortevej 6, der her forsikres for 19.300 kr. Det var i 1936.

Om at skrive kvarter- og ejendomshistorie

Kilderne til ejendomshistorie er mangfoldige. Naturligt at det at benytte grundejerforeningens arkiver, der vil give det skelet, der kan fortælle om etableringen af området. Siden kom der bygninger til og forud herfor ligger naturligvis en byggetilladelse, der kan indeholde tegninger. Sådant materiale ligger i kommunes arkiver. Selv om husene måske set med moderne øjne var beskedne, så var der ofte taget lån i husene. Det betyder igen, at der kan hentes information om de enkelte ejendomme i kreditforeningsarkiver. Forud for en lånebevilling skulle der udfyldes et større skema, der fortalte om bygningens rumfordeling, materialevalg om opvarmning samt forsyningsforhold i øvrigt. Det var og er også her man kan se, hvordan toiletforholdene var indrettet og ikke mindre interessant er dette materiale, da det ofte er forsynet med fotografier af den konkrete ejendom, ofte fra så vel forside som bagside.

I forbindelse med ejerskifte eller større ombygninger var og er det almindeligt at optage nye lån. Det betyder, at bygningen endnu engang besøges af vurderingsmanden og for eftertiden betyder det endnu et skema, der kan føje nye træk til bygningshistorien. I mange tilfælde er det også muligt at supplere oplysningerne gennem sagførerarkiver. Køb og salg af fast ejendom er for mange en så stor og uoverskuelig opgave, at der søges professionel bistand. Man går til sagføreren, der danner en "sag", der indeholder oplysninger af såvel økonomisk som teknisk karakter. Vejen til et sådant materiale er ofte gennem de såkaldte skøde- og panteprotokoller.

Vi kan også finde arkiver, der nøje fortæller om, hvem der boede i den enkelte ejendom. Årlige kommunale "folketællinger" udført

af skattevæsenet helt frem til begyndelsen af 1950erne oplyser om alle beboerne: Om familieoverhovedet, hustru og børn. Her finder vi også oplysninger om arbejdspladser og skoleforhold for børnene – og er der tjenestepige møder vi også hende. Det siger næsten sig selv, at det også er her man lettest finder oplysninger om beboernes fødested.

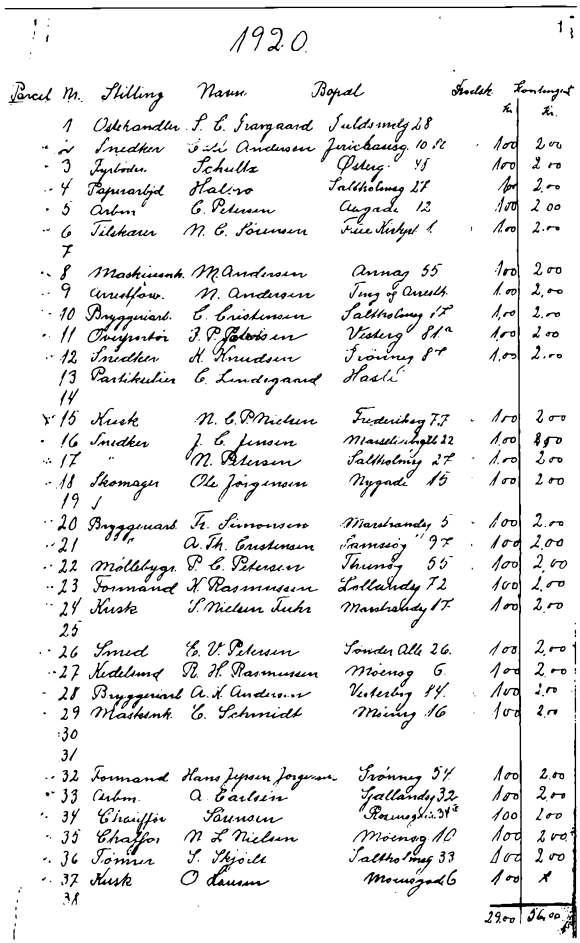

1920

Parcel	M.	Stilling	Navn	Bopæl	Indtk. kr.	Forbrugsgt. kr.
	1	Købmandsm.	P. C. Jørgaard	Fuldsmedg. 28		
	2	Snedker	Fritz Andersen	Jernbanevej 10 st.	100	2,00
	3	Typograf	Schultz	Østerg. 45	100	2,00
	4	Postassistent	Hallbo	Fattigholmvej 27	100	2,00
	5	Arbejdsm.	C. Petersen	Avgade 12	100	2,00
	6	Tilskærer	M. C. Sørensen	Frue Kirkepl. 1	100	2,00
	7					
	8	Maskinarb.	M. Andersen	Arnagervej 55	100	2,00
	9	Arbejdsmd.	M. Andersen	Jens Juels Vej 9	100	2,00
	10	Bygningsarb.	C. Christensen	Fattigholmvej 17	100	2,00
	11	Typograf	J. P. Petersen	Vesterg. 81a	100	2,00
	12	Snedker	H. Knudsen	Frøbergvej 84	100	2,00
	13	Partikulier	C. Lindgaard	Hasle		
	14					
	15	Kusk	M. C. P. Nielsen	Frederiksberg 77	100	2,00
	16	Snedker	J. C. Jensen	Marselisborgvej 32	100	4,00
	17	"	M. Petersen	Fattigholmvej 27	100	2,00
	18	Skomager	Ole Jørgensen	Nygade 15	100	2,00
	19	/				
	20	Bygningsarb.	F. Simonsen	Marstrandvej 5	100	2,00
	21		A. Th. Christensen	Ramsingvej 97	100	2,00
	22	Mølleskyder	P. C. Petersen	Thorsøvej 55	100	2,00
	23	Formand	N. Rasmussen	Fattigholmvej 72	100	2,00
	24	Kusk	S. Nielsen Sukr	Marstrandvej 17	100	2,00
	25					
	26	Smed	C. V. Petersen	Sønder Allé 26	100	2,00
	27	Maskinmd.	R. H. Rasmussen	Møllevej 6	100	2,00
	28	Bygningsarb.	A. H. Andersen	Vesterbrog 84	100	2,00
	29	Maskinarb.	C. Schmidt	Møllevej 16	100	2,00
	30					
	31					
	32	Formand	Hans Jepsen Jørgensen	Frøbergvej 54	100	2,00
	33	Arbejdsm.	A. Carlsen	Fattigholmvej 32	100	2,00
	34	Chauffør	Sørensen	Ramsingvej 34	100	2,00
	35	Chauffør	M. L. Nielsen	Møllevej 10	100	2,00
	36	Formand	S. Skjoldt	Fattigholmvej 33	100	2,00
	37	Kusk	O. Jensen	Møllevej 6	100	X
	38					
					2900	54,00

En af de tidligste medlemslister giver en vis indsigt i, hvorfra de første beboere kom, og så oplyser den også om deres erhverv. Mange var håndværkere og mindre erhvervsdrivende.

Kilderne er mangfoldige for oplyses der om arbejdsplads, er der måske mulighed for at opsøge det arkiv, hvor den pågældende var ansat for her at finde oplysninger om arbejdsforhold mm.

Det siger sig selv, at også kirkebøger og de officielle folketællinger giver mulighed for at søge supplerende oplysninger om beboerne.

Selvfølgelig kan de utrykte kilder opfattes som næsten uoverskuelige og besværlige at arbejde med. Omvendt er de trykte kilder lette at hente informationer fra. Værdifulde er her de allerede benyttede trykte Vejvisere, der år for år fortæller om beboerne vej for vej, husnummer for husnummer. Her ses erhvervsbetegnelser og ofte er de enkelte adresser forsynet med en lille stjerne, der fortæller, at det er husejeren, der gemme sig bag den.

Om de mange ejendomme kan der hentes information i den kommunale forvaltning. Det er her Bygningsinspektoratets arkiv på Kalkværksvej, der har interesse. Byggesagerne fra hele området er i dag digitaliseret og kan på byggeinspektoratet søges ved hjælp af de opstillede computere. Her ligger tegninger, ansøgninger om tilbygninger, ansøgninger om nedrivning af ældre bygninger eller om installation af toiletter. Det er kun fantasien, der sætter grænser for, hvad der kan findes af oplysninger om kvarteret mange ejendomme. Det er næsten unødvendigt at tilføje, at det er her, man finder tegninger af kvarteret huse, lige fra de første til de nyeste tilbygninger. Eksempler herfra vil naturligt indgå som illustrationer på de følgende sider.

Vigtigt er det også at fremføre, at mange af den type kilder kan være ganske "kolde". Det er almindeligvis kun konkrete faktaoplysninger, de indeholder, men interviews med beboere eller måske ligefrem små beretninger fra

beboerne giver et helt andet billede. Problemet er her blot, at det ofte er øjebliksbilleder, der måske kun konkret samler sig som om en enkelt beboer, der i en kortere eller længere årrække har beboet et hus i kvarteret.

Det dynamiske: at beskrive en udvikling fra havekoloni langt uden for byen til villakvarter i byens attraktive nærhed, kan desværre kun samles op gennem omfattende, men ganske spændende studier.

Denne bog har ikke en sådan ambition. Den ønsker dog at vise vej til, hvordan noget sådant kan gøres, men den vil i øvrigt overlade det til den enkelte beboer selv at udfylde de mangler, der måtte være om den pågældende adresse.

Det er morsomt at samle informationer om sit hjem. Grundejerforeningen vil derfor med denne publikation opfordre de enkelte beboere til at gå i gang med opgaven. Jo flere, der beskriver eller samler materiale om deres ejendoms historie, jo mere vil vi få at vide om kvarterets hele udviklingshistorie.

Husene på Fuglebakken

Der er mange huse i kvarteret. Vi har af flere grunde ikke kunnet medtage alle. Forklaringerne er mange. En af dem kan være at der ikke er knyttet en særlig historie til huset eller at de nuværende beboere ikke kender den. Men, vi har alligevel fået så mange beretninger, erindringer eller fortællinger fra hele området, at vi føler, at de set under ét, giver et spændende og repræsentativ beskrivelse af vort område.

Vi har grebet opgaven an ved at opfordre områdets beboere og tidligere beboere til at henvende sig for at få "deres" historien med i bogen. Heldigvis har mange følt, at ideen var morsom og interessant og har efterkommet vor opfordring til at deltage i projektet. Materialet er samlet ind fra 2004 til 2006.

Det siger sig selv, at den "arbejdsmetode" vi har anvendt betyder, at de enkelte historier bliver meget uensartede, men det har vi set en særlig charme i. Det er dermed netop ikke blevet et bygningsregister, men en levende beretning fra os beboere i kvarteret: En beretning om os selv og til os selv.

Nedenfor er der et kort over "vort" område med navne på kvarteret veje. Beretningerne bringes så vidt muligt alfabetisk efter vejnavn og i forbindelse med hvert vejnavn har vi indsat en vejliste med markering af de ejendomsnumre, som der kan læses om.

Vi ved naturligvis, at de enkelte beretninger er meget forskellige, men læst i sammenhæng indeholder de alle elementer til, at vi får et indtryk af vort kvarter. Vi hører om vandforsyning, brønde, fælles vaskemaskiner, uisolerede huse, toiletforhold samt om indførelse af telefon og fjernvarme samt om de små forretninger i kvarteret: Købmænd – der var flere – Brugsen, slagter og skomager samt mejeriudsalg og bager for ikke at glemme fiskemanden med trækvognen. Endelig er der naturligvis også de mennesker, der lever eller har levet i Fuglebakkekvarteret. Vi hører både om sabotører, værnemagere og stikkere under Besættelsen, men heldigvis mest om det fredelige liv i området. Læser man beretningerne i sammenhæng falder mange ting på plads: Det bliver til historien om kvarteret.

Redaktionen har valgt at lade de mange indlæg stå med kun en let redigering med korte ensartede fakta om den enkelte ejendom. I et sådant projekt er der af mange grunde mange, der ikke kan eller ønsker at deltage. Arbejdsgruppen har imidlertid valgt at indsætte sider, hvor beboere af de enkelte ejendomme

selv kan indsætte deres boligs historie. Redaktionen er sig helt bevidst, at de enkelte beretninger er meget forskellige, men forskelligheden er også et udtryk for de mennesker, der har leveret bidrag til vort initiativ.

God fornøjelse.
Arbejdsgruppen bag projekt Fuglebakken.

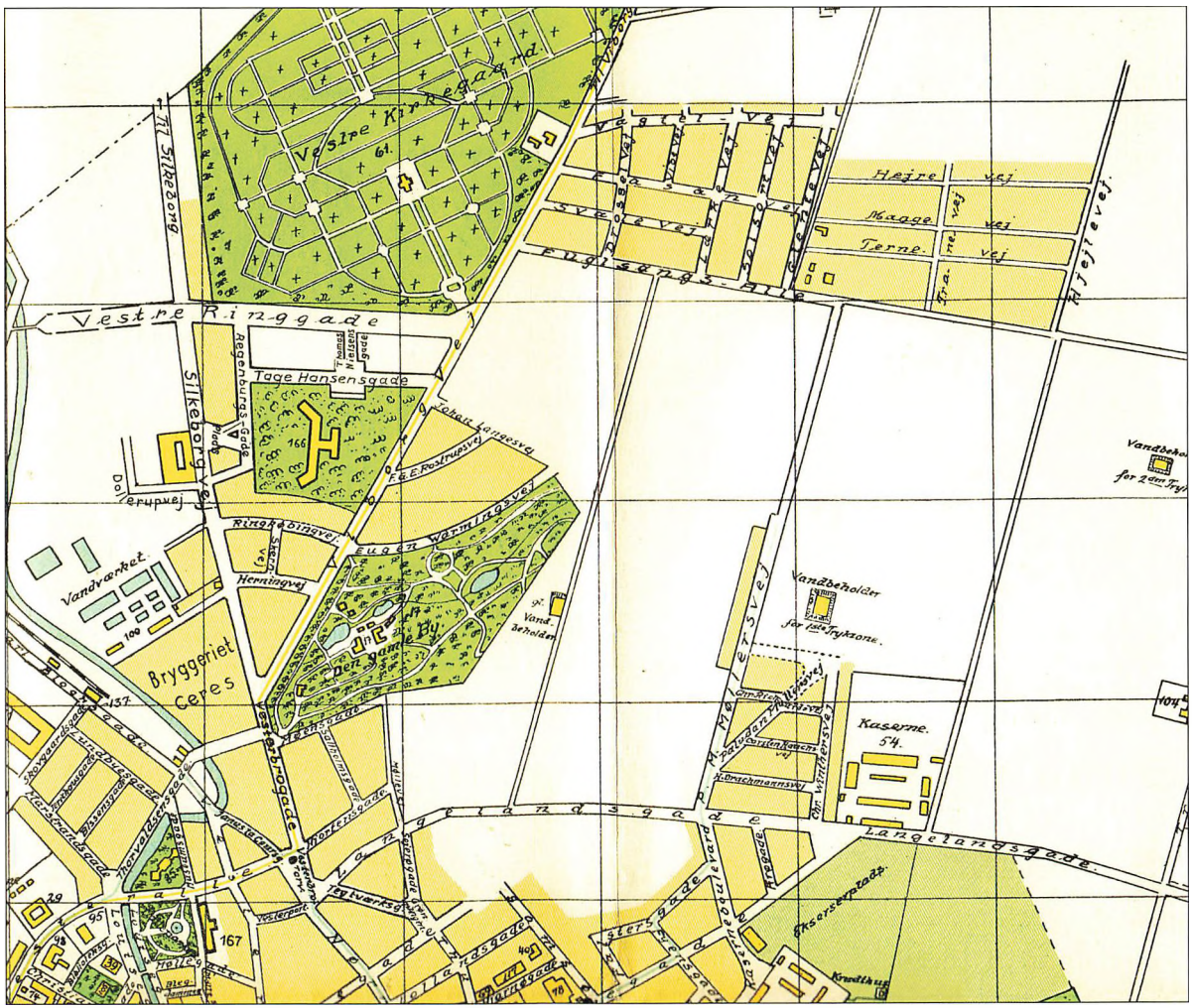

Kortet er fra Vejviseren i 1928. Det er første gang, det kort nåede så langt uden for byen. Selv om Amtssygehuset endnu ikke var indviet, så var det alligevel kommet med på kortet, der også tydeligt viser, at der endnu var langt fra det nye kvarter og "ned i byen". Det blev sagt, at flere foretog det første stykke i træsko og først skiftede til rigtige sko på den anden side Den Gamle By.

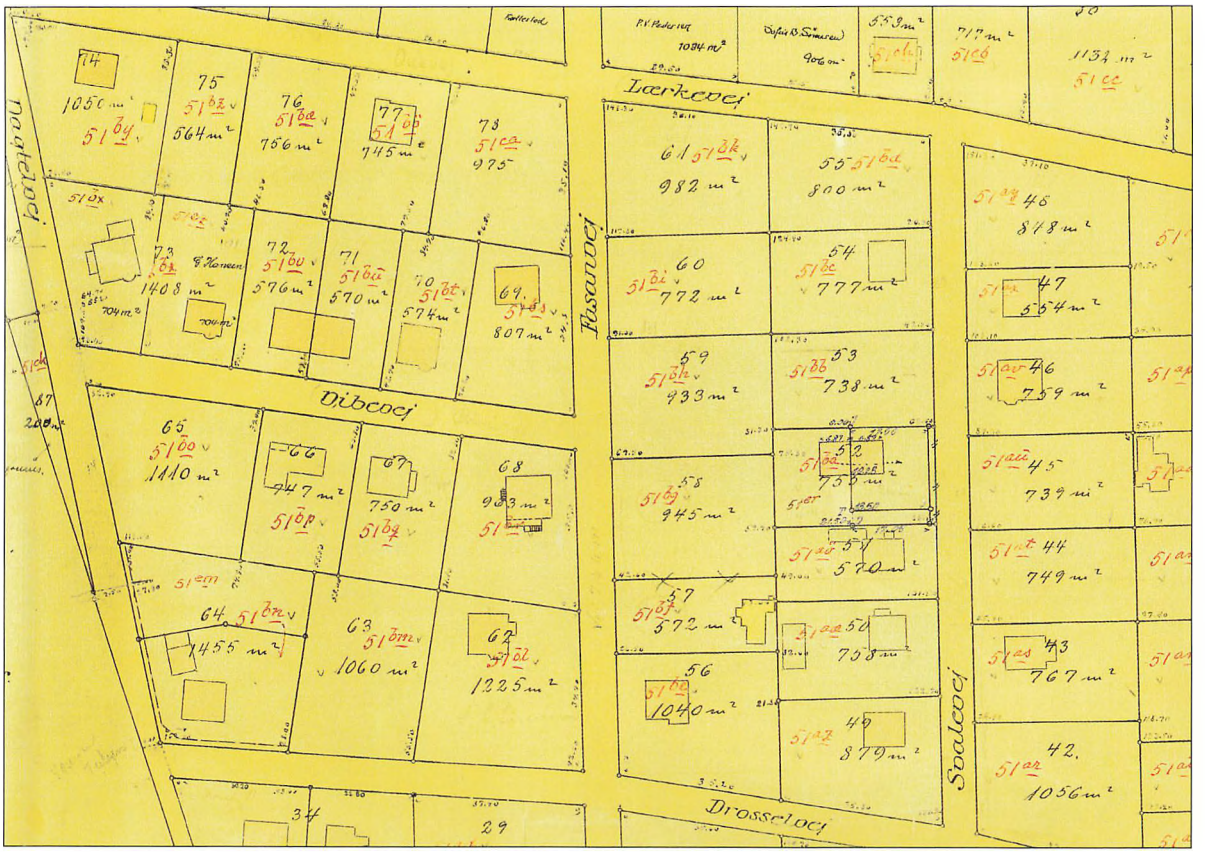

Et matrikelkort giver et godt overblik over kvarteret. Man kan se de enkelte grundes størrelse og form og danne sig et indtryk af, hvordan bygninger ligger placeret.

Erindringer fra tidligere og nuværende beboere

Indholdsfortegnelse:

Blåmejsevej nr: 5, 6B,13, 15, 18, 21, 29, 32
Duevej nr: 8, 10, 13, 16, 17, 18, 20
Falkevej nr: 10
Fasanvej nr: 3, 6, 7, 15, 19, 20, 23, 28, 32
Fuglebakkevej nr: 21, 54
Fuglsangs Allé nr: 13, 15, 17, 33, 47 b
Nattergalevej nr: 4, 18B, 31
Solsortvej nr: 2B, 4, 6, 8
Svalevej nr: 2, 5, 17
Vagtelvej nr. 4, 7 c
Ørnevej nr: 7,8
Viborgvej nr: 72
Idrætsforeningen Fuglebakken

Vej og husnummer: Blåmejsevej 5
Opført år: 1968 (det første hus blev bygget i 1926)
Huset er: lyst malet hus i to etager med tegltag
Bygherre: Fritz Pedersen

Nils Villemoes, fortæller:

Inde i huset på Blåmejsevej 5 findes et andet hus, et lille, rødt pudset selvbyggerhus, som vi desværre ikke har billeder af, men vi har en tegning hentet på Stadsingeniørens kontor. Nu ligger det som sagt inden i det hus, vi bor i. I skabet i bryggerset kan man stadig se en rest rød ydermur og et vindue.

"Huset inden i huset"

I dette hus boede frugtgrosserer Fritz Pedersen sammen med sin kone og to sønner. I 1968 søgte han kommunen om lov til at bygge huset om. Derefter gik han i gang med at samle materialer og det var han ferm til. Hvis naboerne havde et par bjælker til overs, kunne Fritz altid bruge dem. Så lånte han dem! Han spurgte ikke altid om lov. Han lånte dem bare. Derfor sidder der ikke så få bjælker til låns i vores hus, de fleste forsynet med historiske spor. Her har siddet en ledning eller en tværpind i en helt anden sammenhæng. Det



er heldigvis flinke naboer, vi har. De har ikke krævet deres bjælker tilbage.

Fritz var ekspert i genbrug. Lå der lidt sand og flød i vejkanten, var det pludselig forsvundet. Fritz havde lånt det. Min nabo i nummer 7, Svend Asmussen kom en dag hjem for at hente sine helt nye gummistøvler. Han var ansat ved Jydsk Telefon og skulle ud for at inspicere noget kabelarbejde. Men hans gummistøvler var borte. Han ledte og ledte, indtil hans blik faldt ind over hegnet. Derinde gik hans gummestøvler. Fritz havde lånt dem og var ved at grave sin have. "Hit med mine gummistøvler!" sagde Svend. "Det kan ikke lade sig gøre lige nu", sagde Fritz, "kan du ikke se, jeg har travlt. Her har du 50 kr., så kan du selv købe dig et par nye!" Sådan var Fritz.

Det oprindelige hus.

Bag huset ligger det oprindelige hus, et rigtigt kolonihavehus. I 30´erne har en eller anden familie boet i dette hus om sommeren. De er cyklet herop nede fra byen og sikkert haft det rart her på bakken, hvor der stadig hersker fred og ro. Gid vi havde et billede af familien foran huset en dejlig sommerdag. Det har vi ikke. Det eneste minde, vi har om den familie, er deres lokumsbræt. Det hænger inde i skuret.

I dette skur holdt Fritz Pedersen heste. Han havde to små heste. De gik på græs oppe på marken. En gang imellem blev de spændt for en lille vogn og så kørte frugtgrossereren sig en tur i kvarteret. Hvor ofte det skete, ved vi ikke. Gode historier har det med at blive bedre. Men heste har der været i skuret. Det er sikkert og vist.

En mørk regnfuld efterårsaften i 1974 blev der banket på vores dør. Vi havde da boet i huset et par måneder. Uden for stod Fritz Pedersen. Han havde i 1972 solgt huset til Anton Frederiksen, som i 1974 solgte til os. Nu ville han blot sige, at han for mange år siden havde tabt en sølvring, mens han arbejdede i haven. Hvis vi nogensinde fandt den ring, skulle vi bare vide, at det var hans. Vi leder endnu.





Vej og husnummer: Blåmejsevej 6 b
Opført år: 1961
Huset er: Gulstenshus med skiffer eternit tag
Bygherre: Erling Madsen

Erling og Irma Madsen blev gift i 1956, og boede de første år i Viborggården.

Irma har fra hun var en lille pige været kendt med området, da hendes far havde kolonihave i Mønsterkolonien, den lå der hvor 4. maj kollegiet og Handelshøjskolen ligger i dag. Mønsterkolonien eksisterede fra først i 1920-erne til i starten af 1960-erne.

Det siger næsten sig selv, når man bor i Viborggården, og familien har haft kolonihave i Mønsterkolonien i mange år, så skal man bo på Fuglebakken, når man ønsker sig eget hus.

Heldigvis var der en grund til salg på Blåmejsevej 6 b. Den blev købt og huset bygget, og de flyttede ind i oktober 1961.

Der findes stadig planter i Madsens have, der oprindelig var fra faderens have i Mønsterkolonien.

I 4 maj kollegiets have kan man stadig finde træer og buske fra kolonihavetiden.



Vej og husnummer: Blåmejsevej 13
Opført år: 1937
Huset er: Bungalow
Første ejer: Chauffør H Nielsen
Huset blev første gang nævnt i Aarhus vejviser 1940

Birthe Kjær skriver:
I 1957 flyttede min familie og jeg fra Ny Munkegade til en rødstensbungalow på adressen Blåmejsevej 13. Jeg var 9 år gammel og startede i Møllevangskolen i 3. klasse. Det var jo fantastisk at komme fra en lille 3 værelses lejlighed til et stort (synes vi) hus med en dejlig have. Min far byggede med tiden en carport – for nu fik vi også bil – og et stort drivhus i baghaven, hvor han dyrkede tomater og agurker.

Vi kom fra en lejlighed uden bad – det var der heller ikke i huset, men i kælderen lavede min far et badeværelse med karbad. Det var luksus!!

Vi unger legede meget på et grønt område som lå på et hjørne midt på Blåmejsevej. Nede for enden af vejen lå Brugsen, hvor vi købte på bog og fik rabatmærker.

Ca.1961 stod Frydenlundskolen færdig, og jeg blev så "tvangsforflyttet" derop, hvor jeg startede i 7. klasse i en ren pigeklasse. Konfirmationen foregik i Møllevangskirken.

Jeg boede hos mine forældre indtil 1969. På min 21 års fødselsdag købte jeg et hus i Hinnerup. Mine forældre boede på Blåmejsevej indtil 1975.

Et par ting omkring Birthe Kjær:
Hun er født 1948 i Århus og begyndte at synge offentlig som 11-årig.

Sammen med 2 drenge sang hun i det de kaldte for Sunshine Trioen.

Den 1. plade kom i 1968 - Arrividerci Franz.





Vej og husnummer: Blåmejsevej 15
Opført år: 1972
Huset er: etplans Gulstenshus med kælder
Bygherre: Aksel Nielsen.

Aksel Nielsen fortæller:

Vi flyttede til Fuglebakken i 1961, de første 10 år boede vi i det oprindelige hus, et kolonihavehus, der med årene var blevet bygget større, og det havde da også alle bekvemmeligheder så som "træk og slip" og varme, men småt var det, det var et såkaldt dispensations hus. I 1971 besluttede vi at rive huset ned og bygge et nyt.

Der fortælles at en de første ejere af Blåmejsevej 15 var en kendt kommunist og frihedskæmper.

Ved krigens slutning ville han skjule sit våben, en maskinpistol, og derfor "droppede" han den i en brønd, som på det tidspunkt var på den grønne plads (Falkevej 15).

Senere blev brønden kastet til, uden at maskinpistolen blev taget op.

Man har senere været i gang med at stikke stave ned i jorden for at finde brønden og for at lokalisere maskinpistolen, men man fandt den ikke. Jeg har selv oplevet, at der pludselig blev en stor sænkning på grunden, og det var antagelig der, hvor brønden havde været. Der blev fyldt jord på, men ikke foretaget en ny søgning på stedet.

De personer, som fyldte jord på, kendte antagelig ikke historien.



Vej og husnummer: Blåmejsevej 18
Huset er: etplans Gulstenshus
Blåmejsevej 18/Tornskadevej 23

Billedet viser Blåmejsevej 18 og til venstre Tornskadevej 23.

Selv om huset har adressen Blåmejsevej 18, er der kun adgang til det fra Falkevej.

I 1953 ønskede kommunen at erhverve grunden på hjørnet af Falkevej og Blåmejsevej til opførsel af en transformator og et fællesvaskeri.

Fællesvaskeriet er i dag ombygget til beboelse og ligger på adressen Tornskadevej 21.

Matr. nr. 85bt er Tornskadevej 23, hvor transformatoren, tilhørende NRGi, ligger.

Her er en direkte afskrift af magistratens behandling af sagen.

Der blev afholdt møde den 3. december 1953 i magistratens 2. afdeling. Magistraten kom med følgende indstilling:

Indstilling om kommunens erhvervelse af grunden på hjørnet af Falkevej – Blåmejsevej, matr. nr. 85bt, med henblik på en udstykning af grunden tillige med den kommunen tilhørende nabogrund til Belysningsvæsenet til en transformatorstation, til opførelse af fællesvaskeri for flere grundejere i kvarteret og til salg til villabebyggelse.

Magistraten og dens 1. afdeling tiltræder indstillingen samt foreslår bevilget 7.200 kr. som tillægsbevilling til indeværende års driftsbudget til afholdelse af udgifter ved købet. Tiltrådtes.



Vej og husnummer: Blåmejsevej 21
Opført år: først i 1960-erne
Huset er: etplans Rødstenshus
Bygherre: Willy Christensen

Willy C. Christensen fortæller:

Willy er født i Helsingør, og aftjente sin værnepligt i søværnet. Han sejlede med "Niels Juel".

Allerede dengang var han dirigent i et soldaterorkester. Det bragte ham blandt andet til Aarhus, hvor han arrangerede en koncert til fordel for fattige i Århus. Koncerten fandt sted i Århushallen.

Ved besøget i Århus traf Willy sin senere kone Kirsten. De mødte hinanden i et cafeteria, det lå på 1. sal, ovenover det gamle varehus (SBV) i Ryesgade. Kirsten var damefrisør.

Willy rejste tit fra Helsingør til Århus for at besøge Kirsten. Hun boede i kvarteret med bygade navne. Når han skulle følge hende hjem, kunne han ikke gå med længere end til Skt. Pauls Gade, for hendes far måtte ikke se det, senere blev Willy så præsenteret for familien.

Svigerfar var DSB-mand, og det skulle svigersønnen selvfølgelig også være.

De blev gift i december 1940, og boede det første år i Helsingør. Siden flyttede parret til Århus, hvor de havde bopæl forskellige steder. På et tidspunkt ville de gerne have lidt mere plads, så de så sig om efter noget større.

Det endte med, at de købte en byggegrund i 1959. Den var stor nok til at dele i 2 mindre grunde. Grunden blev købt for 16.000 kr. og lå på hjørnet af Falkevej og Blåmejsevej. Efter delingen blev det til Blåmejsevej 21 og Falkevej 12 Der skulle bygges et hus, men tegningen syntes Willy og Kirsten ikke rigtig om.

Tilfældet ville, at de en dag så et hus omtalt i "Familie Journalen" som hed A 1. Det var lige huset, de havde drømt om, og sådan blev det.

Der blev lavet en "morskabsforening" som de kaldte "Klatten" Den havde Peter Bryld, Falkevej 14, som fanebærer og Willy som musiker.

En gang om året gik de rundt i kvarteret med en fane. Der var 10 – 11 familier med i foreningen. Hvert år blev der valgt en ny formand og et sted, hvor den årlige fest skulle afvikles. Hver fest havde et tema, og der blev lavet en faneplade med navnet, hvorefter det blev monteret på fanen.

Hvor fanen er i dag ved Willy ikke.



Vej og husnummer: Blåmejsevej 29
Opført år: 1926
Huset er: Rødstenshus i to etager med høj kælder
Bygherre: Tømrermester Grosen

Navn: Gerda indtil 1947, derefter Nordkyn

Jørgen Helbo skriver og fortæller.

Der eksisterer ikke papirer om de tidligere ejere og lejere. Men vor far har fortalt, at huset er bygget 1926 af en større tømrermester, der hed Grosen, og var ejer af tømmerhandlen og savværket i Hjortensgade. Det er der, børnenes hus ligger i dag. Desværre gik han fallit under byggeriet, og hvem der så lavede huset færdigt står hen i det uvisse. På det tidspunkt blev vejen kaldt Grønnegade, hvilket fremgår af de kommunale værkers årsberetning 1928 og oplysninger fra Stadsingeniørens kontor. Vejen blev så senere omdøbt til Mågevej og senere igen til Blåmejsevej.

Da huset var færdigt, var det et noget mere primitivt hus, end vi er vant til i dag, så jeg kan beskrive nogle detaljer lidt nærmere.

Der var ikke indlagt vand fra vandværk. Der var en brønd syd øst for huset i græsplænen. Brønden havde en bundventil og et 2" rør ind under kældergulvet og ført op til hånd-vandpumper i køkkenbordene. Der blev først lagt vand ind i 1928. Det omtalte vandrør under gulvene blev fjernet for ca. 15 år siden.

Kogeinstallationen var med bygas. Der var i hvert køkken et meget svært køkkenbord af ca. 3x3" tømmer med en støbt terrazzoplade med en tykkelse af ca. 4 cm. På denne plade stod der to gasblus. Oven over gasblussene var der en ret stor måler på en hylde, måleren var ca. 30 cm bred ca. 50 cm høj og ca. 25 cm. tyk.

El-installationen bestod af to grupper á 6 ampere. Alle ledninger var naturligvis bomuldsisolerede og tjærede og malet hvide eller sorte. Der var kun en pære midt i loftet af hvert rum, undtagen i to stuer nederst ud mod vejen, hvor der var lysekroner med to sæt pærer. I stuerne og soveværelse var der desuden en stikkontakt, jeg tror der også var en enkelt stikkontakt i køkkenerne.

I entrélofterne var bomulds-ledningerne synlige, og snøret fast på porcelænsklokker, som man kender det fra kvæghegn. Strømmen kom fra lysmaster ude langs vejen. Der var kun ført en fase og nul ind i huset. Bortset fra lys var der ingen el-installationer i kælderen.

Varmeinstallationen bestod af en stor rund kakkelovn i den nederste nordstue. Der var så to metalkanaler ind til sydstuen. De målte ca. 20x25 cm og var forsynet med riste så varmen kunne komme ind i nabostuen. Ud over den store kakkelovn i stueetagen var der 3 fyrsteder. De var bygget af røde mursten nærmest som en lille trekantet pejs, med en hylde af træ foroven. Men de var ikke åbne. De var forsynet med, hvad vi i dag nok vil kalde en pejseindsats. Disse var imidlertid beregnet til koksfyring. De havde på forsiden to låger. Den nederste til aske og en noget større foroven med små røde marieglas. Der var desuden et håndtag som man kunne ryste koksene med. Denne varmeinstallation blev fjernet i 1953, da vor far fik centralvarme med et koksfyr. Vandet i denne installation blev cirkuleret i tykke rør vha. opdriften (2 1/2"), så der var ingen cirkulationspumpe.

Der var kun et WC nede i brændselsrummet og naturligvis intet badeværelse. Toilettet var på ca. 1,5 kvadratmeter og adskilt fra brændslet med nogle vægge af træ-tremmer. Koks blev leveret af Johansen, som ejede hu-



set nederst på Blåmejsevej. Jeg synes det var ufatteligt hårdt arbejde at bære de tunge sække med koks ind i kælderen og tømme sækkene ud på gulvet. Mange gange var det såkaldt "smult", som var en lidt dårligere og billigere kvalitet af koks. Så vidt jeg husker, vejede hver sæk en 50-60 kg, og Johansen bar virkeligt meget ned, i størrelsesordenen 8 kubikmeter, så der nærmest var til en hel vinter. Huset var for øvrigt dengang totalt uisoleret.

Selve vejen blev, efter hvad vor far har sagt, anlagt som nødhjælpsarbejde. Vor far sagde at det var HKere og skræddere som med skovl, trillebør og spade lavede vejen. Hvis man ser trappen ned til nr. 28, kan man få en ide om hvor meget jord, de flyttede på den måde. På vestsiden af vejen er der fyldt en lille meters jord på haverne til nr. 27 og 29.

Da vejen blev anlagt, var ejeren af huset ansat hos Frichs. Den gang lavede Frichs damplokomotiver. Det oprindelige hegn ud mod vejen bestod af lodrette stolper med ca. 2 meters afstand og et vandret rør, der forbandt dem. Rørene var 2" sømløse damprør af den type man bruger til lokomotiv-kedler. Mellem stolperne var der svært galvaniseret hønsetråd.

Både hønsetråden og rørene er for længst rustet væk. Kun stolpen med gadenummeret er stadig af det oprindelige damprør.

Der blev først lavet telefon i kvarteret i så vidt jeg husker 1953. Der var en række telefonpæle i østsiden af vejen og el-pæle i vestsiden af vejen. Pælene til telefon var ikke ret gode. Jeg kan huske, at man sagde, det var fordi de var dårligt imprægneret som en eftervirkning af krigen. Så vidt jeg husker knækkede der en pæl mellem nr. 26 og 28, så en telefonmontør brækkede ryggen, det var engang i slutningen af halvtredserne.

I 1947 var der mange huse, der kun var sommerhuse og ikke beboet hele året. Det sidste af disse huse af træ var Blåmejsevej 30 som blev fjernet sidste år (dispensationshus).

I 1947, da vore forældre overtog huset, hed det "Villa Gerda". Hvem Gerda var og hvor længe huset har haft det navn, vides ikke.

Hvorfor huset blev omdøbt til det nuværende navn er en meget lang historie. Da jeg har hørt at en tidligere afdelingsingeniør på Århus rådhus Ernst Von Schilling i mange år var en vigtig og skattet samarbejdspartner for grundejerforeningens bestyrelser, kan jeg ridse historien op.

Da krigen var ovre kom vor far til byen fra København. Han fik i maj måned fat i en brochure fra noget der hed THK. Det var en gruppe pæne Århus borgere med Ernst von Schilling i spidsen, der havde oprettet deres eget private hjælpekorps. "Teknisk Hjælpe Kolonne", der havde til formål at udsende frivillige til at hjælpe med genopbygningen efter krigen. De frivillige tegnede sig for 3 måneder.

Vores far meldte sig, og blev sendt op på Nordkyn i Finmarken sammen med ca. 23 andre fortrinsvis tømrere og et par elektrikere + to lotter i slutningen af maj 1946. Det var det andet hold THK sendt op på Nordkyn.

Jeg kan lige forklare hvad Nordkyn er. Alle kender Nordkap, som er det nordligste punkt i Norge, og som ligger på en ø nord for fastlandet. Det var først i slutningen af halvfemserne, at en flere milliarder dyr og 210 meter dyb undersøisk tunnel forbandt øen med fastlandet. Lidt længere sydpå, og lidt længere mod øst, ligger en halvø der rækker ud i Ishavet, og som er forbundet med fastlandet med en smal landtange. Denne halvø "Nordkyn halvøya", er ca. 35 x 45 km.

Hele finmarken var raseret, fordi tyskerne havde brugt den brændte jords politik, dvs. afbrændt alle huse (undtagen enkelte brændeskure og stalde), savet alle telegraf og lysmaster ned til 1,5 meter, sprængt alle elværker, havne (ofte træbrygger) og beboelige bygninger. Alle indbyggere var blevet fordrevet med deres dyr og næsten intet andet, længere sydpå. For øvrigt tog soldaterne alt uldtøj fra befolkningen under fordrivelsen. Alle der gemte sig, eller ikke ville fordrives, blev skudt på stedet.

I sommeren 46 vendte indbyggerne tilbage, og kunne kun bo i brændeskure og meget få stalde, indtil nye bygninger var rejst. Nærmere oplysninger om genrejsningen kan ses på hjemmesiden for Gjenrejsningsmuseet i Hammerfest. Desuden kan nærmere nutidige oplysninger om den store statsskole i Skjernes læses, denne skole var der også i 46, og havde haft sit eget elværk som blev sprængt væk af tyskerne. For øvrigt var forholdene meget primitive, f.eks. fandtes der ingen veje dengang, alt skulle med skib. Hele området flød med kanoner, sunkne skibe og meget store mængder skarp ammunition.

Vores far, som var el-ingeniør og et par elektrikere og en rørlægger, genoprettede elforsyningen helt fra bunden i Skjånes (Skjernes) og Meham og de lavede det første elværk komplet med hus-installationer i den lille by Gamvik, alt under meget primitive forhold. Danskerne samlede fortrinsvis præfabrikerede huse, men byggede også kajpladser af træ så husene kunne bringes i land. Der er for øvrigt flere meters tidevand i dele af området.

Danskerne sov på feltsenge uden madrasser, men med pap og aviser i stedet for. Toiletterne var da de kom, en slags u-formet afskærmning af flade sten med et indbygget bræt med hul og uden tag, men med en pragtfuld udsigt over Tana-fjorden.

Tøj man hængte til tørre i det fri blev spist af omstrejfende sultne små køer, som også fjernede f.eks. kartoffelskræller, som man smed ud af køkkenvinduet, hvilket var nemt og praktisk, osv.

Danskerne på Nordkyn oplevede en masse. Nogle var der længere end de oprindeligt beregnede 3 måneder, fordi de blev ansat af genrejsningsmyndigheden, og dermed fik løn for deres arbejde.

Da vores far kom hjem ved årsskiftet 46/47 blev han gift og i løbet af foråret 47 købte han "Villa Gerda" som straks blev omdøbt til villa Nordkyn.

Blåmejsevej hed Grønnegade i 1928.

Blåmejsevej 26 var oprindeligt "kedelhuset" til gartneriet på Fuglesangs Allé.

Der kom en "natmand" og tømte, hvad der skulle tømmes. Han kørte med hestetrukket vogn. Han tømte, det han hentede, direkte op i vognen. Det blev for uhumsk, og med tiden fik han spande til at transportere det i.

Der var husvildebarakker på hjørnet af Høgevej (nu Uglevej) og Fuglesangs Allé.

Hvor Møllevangskirken i dag ligger, var der en dobbeltbunker.

Jeg husker der var en herrefrisør og en damefrisør på Viborgvej 64. På et tidspunkt flyttede herrefrisøren, L. Spandet Vogelius, til Viggo Stuckenbergs Vej 1.

På Tornskadevej var et gartneri, indehaveren hed Munkholm.

Vognmand Johansen boede på Fuglebakkevej 54. Han kørte altid i gamle biler.

Han opkøbte udrangerede biler, dem brugte han så et stykke tid, til de absolut ikke kunne køre mere. Så købte han en "ny".

Vi havde også en købmand på hjørnet af Falkevej og Fuglesangs Allé. Han havde forretning i kælderen. Den købmand var meget arrig, og derfor kom jeg der kun i nødstilfælde. Det fortælles, at han meget nemt kom op at skændes med kunderne.

I Falkevej 3 var en rulleforretning, hvor man kunne få ordnet sit vasketøj på forskellig vis. Noget lidt finere end andet.

I Blåmejsevej 34, villa "GRY", var der en skomager. Han hed T. C. Bang.

Han havde forretning i en meget lavloftet kælder. Der var meget mørkt dernede, og man skulle hen ad en gang og banke på en dør. Der var ikke mulighed for at tænde lys.

Dengang lavede man sko med søm i sålen. Det var ikke usædvanligt, at sømmene kom frem. Dem bukkede skomageren bare om, og så var de sko lavet.

Så var der Blåmejsevej 31, her boede en fru Laursen. Hendes mand havde bygget huset. Det blev overtaget i 1958 af kørelærer Troense, der altid kørte i Ford Taunus. Det var BILEN for ham.

Skuespilleren Betty Glosted har boet i Blåmejsevej nr. 26.

Vej og husnummer: Blåmejsevej 32
Opført år: 1954
Huset er: etplans Gulstenshus med kælder.
Bygherre: Holger Spogard

Inga Spogard fortæller

Inga Spogard blev gift med snedker Holger Spogard i 1940 og de flyttede ind i en lejlighed på 1. sal i Fasanvej 21.

I 1943 købte de en parcel på Blåmejsevej 32, der var kun et lille skur til haveredskaber på grunden.

Parcellen var udstykket i 1923. Da de købte Blåmejsevej 32 var der grøfter og frugttræer langs vejen.

Sælger var toldassistent G. C. Bang, Kruså. Men reelt var det vist hans far, som boede i nr. 30, der var sælgeren. Grunden blev købt for 5.000 kr.

Holger og Inga byggede et havehus som de kunne bo i om sommeren. Blåmejsevej var så skæv, at der var ca. 2 meters forskel i højden, på højre og venstre side af vejen, og vejene var meget dårlige, det var så galt at mælkemanden ikke ville køre på dem, da han var bange for at sidde fast, og for at vælte på den skrå vej.

Svinkløv, som boede Fasanvej 15, var en kendt nazist. Da tyskerne kapitulerede, skulle han hentes, men han var ikke hjemme. Forlydende vil vide, at han var taget til Sverige. En vittig person havde hejst en hvid klud op i hans flagstang, som tegn på overgivelse.

Den nat i 1944 da "Den sorte lade" på Fuglesangs Allé blev sprængt i luften, vågnede Inga ved braget. De kunne fra vinduet se over til laden.

Laden lå cirka der, hvor der i dag er mindesmærket ved 4. maj kollegiet.(se omtalen af laden.)

Vejene blev lavet i begyndelse af 1950'erne.

I 1954 blev det nuværende hus bygget. Det havehus, de havde bygget og boede i om sommeren, blev fjernet og kørt til Ajstrup, hvor det står i dag. Det var ikke uden problemer at flytte det. De forsøgte først at flytte det i hel stand, men det blev nødvendigt at skille det ad.

Salget af havehuset kunne finansiere en kælder. Det var nemlig sådan, at der ikke kunne gives statslån til en kælder. Det kunne Holger og Inga jo ikke rigtig forstå, for en kælder kunne da ikke betegnes som luksus.

På den tid skulle man ansøge om tilladelse til at oprette et oliefyringsanlæg.

Den sorte lade

Vognmandsladen på Fuglesangs Allé overfor nr. 15, blev sprængt den 9. september 1944 af sabotører, da den blev brugt i forbindelse med fremstilling af fodtøj til tyskerne.

Om laden fortælles at den en overgang blev brugt til opbevaring af våbencontainere.

Det var de våben, som modstandsbevægelsen fik bl.a. fra England. De skulle distribueres videre herfra. Det arbejde blev udført om natten.

Disse sorte tjærede lader, der var flere af dem mest nord og vest for byen, var beregnet til opbevaring og brugt af vognmænd og landmænd, der blandt andet havde halm i laderne.

Foran laden ses beboere fra Fuglsangs Allé 17.





Vej og husnummer: Duevej 8
Opført år: 1939
Huset er: Rødstenshus i to etager
Bygherre: Willy Boldreel.

Cykelhandler Willy Boldreel lod huset bygge i 1938-39, han flyttede fra Duevej i 1965, er nu afgået ved døden. Følgende, skrevet af W. Boldreel, har familien velvilligt stillet til vores rådighed.

De 5 forbandede år

Den 9. april 1940 tidligt om morgenen blev vi vækket ved, at en "flok" tyske fly fløj over Århus stik nord. Det var Norge, det gjaldt. Danmark var da næsten besat af tysk militær.

I det åbne værkstedsvindue hørte baggårdens personale i min værkstedsradio regeringens meddelelse om det skete. Gasmesteren udtalte, at det vil vare længe, inden de bliver jaget ud, og det kom desværre til at passe.

Rundt om i byen var der et OPROB fra den tyske værnemagt om det skete.

Ja, det ændrede vor tidligere tilværelse totalt - mørkelægning af lejligheder og butikker – trappestene, kantstene og husnumre blev kalket hvide, men fuldmånen kunne heldigvis ikke mørklægges. Rationeringskort blev indført – vi blev jo hurtig tyskernes madkammer.

Da politiet i det skjulte modarbejdede tyskerne, blev de en morgenstund arresteret og sendt sydpå. De, der ikke blev taget, gik under jorden, og kom senere i modstandsbevægelsen.

Hver ejendom fik og anviste 2 husvagter, jeg blev den ene. Vi skulle vække beboerne under natalarm, sørge for megen sand, og skovle på loftet af hensyn til brandbomber på loftet. Vi fik gasmasker udleveret, men der blev heldigvis ikke brug for det.

Der blev indrettet beskyttelsesrum i kælderen, og cykellygter og billygter blev mørkelagt, så vi næsten ikke kunne se dem.

Der blev indført spærretid og "aufwies" (legitimation) for dem, der skulle færdes ude i spærretiden.Der blev fortalt, at nogle pillede gadeskilte ned for at tyskerne ikke skulle kunne finde vej.

Rationeringsmærkerne blev hurtig "handlet sort" f. eks. EBM-hjørnet (Østergade), men Frichs smede skulle flere gange have "ryddet" hjørnet. Det blev omtalt i den lokale presse.

Engang vendte far ryggen til et stort orkester på Vester Allé, men blev prikket på ryggen af en herre der udtalte: "Jeg sympatiserer med Dem, men det kan koste dyrt at demonstrere".

Privat var der også "oplevelser": Under spærretiden stillede vi wienerstiger tværs over hækken, når vi besøgte naboen.

Under et besøg hos Kay og Ditten på Dalgas Avenue, havde vi bundet et hvidt håndklæde på den mørke barnevogn (det var meget mørkt). Vi havde alligevel sammenstød med en herre, han havde ikke det påkrævede hvide armbind på sin arm – vi fik en hyggesludder, vi så kun omridset af ham. Vi lærte at tage hensyn og hjælpe hinanden.

Vi havde omstilling på telefonen uden om centralen. Under en samtale med Lilly over tlf. hørte jeg de engelske flyvere, der bombede universitetet (over Duevej) – en øredøvende larm. Lilly skreg; Jeg løb ned i kælderen, og smed telefonen.

Under skud og likvidering i Marstrandsgade, kiggede jeg idiot ud af døren. Hvor let havde det ikke været bud efter mig. Jeg så sabotørerne cyklede forbi.

Under den politiløse tid var der vagtværn på Fuglebakken. Tremands hold á 3 timer, hver nat på skift. Jeg var med "Dick" og hans

vært. Samlings- og skiftestedet var mit store skur i baghaven. Engang standsede vi kl. 3 om natten en mand med vådt tøj, men han kunne med lethed lukke sig ind med nøgle i en villa.

Under havneulykken den 4. juli, hvor de bl.a. fandt en godsvogn oven på et skur, var jeg i Nørrebrogade ved vulkanisøren. Jeg måtte cykle igennem Nørregade og Nørre Allé i glasskår fra butiksruderne, på Slusebroen lå flere ueksploderede granater, heldigvis kunne jeg berolige Lilly pr. tlf. Tante Marie kunne mærke "suget" ude i Lading - 8-10 km. derfra.

Da tyskerne havde beslaglagt skolerne i midtbyen, skulle Grethe og Else i Katrinebjergskolen, ½ times gang – mindst - for de små ben, men det blev ændret af mig til bl.a. Kocks skole. Pigerne skulle søge dækning i trappeopgange eller kældernedgange el. lign. i tilfælde af luftalarm og evt. henvende sig til en dame, aldrig en herre.

Præcis kl. 10 beslaglagde tyskerne over hele landet cykelhandlernes dæk og slanger. Jeg fik 2 dæk og slanger til "meine frau".

Hellesens batterier, der i forvejen var rationeret, skulle vi forsyne de tyske soldater med, men vi havde jo "aldrig" nogle - husk hver dansk familie havde 1 á 2 lommelygter.

Et specielt kapitel var sabotørerne. Jeg kendte efterhånden fem. En kundes søn var en nat kommet hjem med blodigt tøj – en anden kunde farvede sit røde hår sort og fik vinduesglas briller. En af vore ungdomsvenner spurgte, om jeg ville ind i "bevægelsen". Min svend, der blev politibetjent i Frederikshavn før krigen og nu var arbejdsløs, spurgte om jeg "kendte" et ledigt værelse på trods af at hans far og mor boede i Gerlachsgade. En ven i Stilling ødelagte tit DSB's skinner mellem Hørning og Stilling. Han sov med en skarpladt pistol under hovedpuden, hvis! Jeg forsynede flere grupper med gratis batterier, kodeordet var "Erik". Lilly var glad for, at hun ikke vidste det. Så kunne hun jo ikke forsnakke sig, som hun sagde.

Jeg lærte ikke at spørge, ikke engang efter

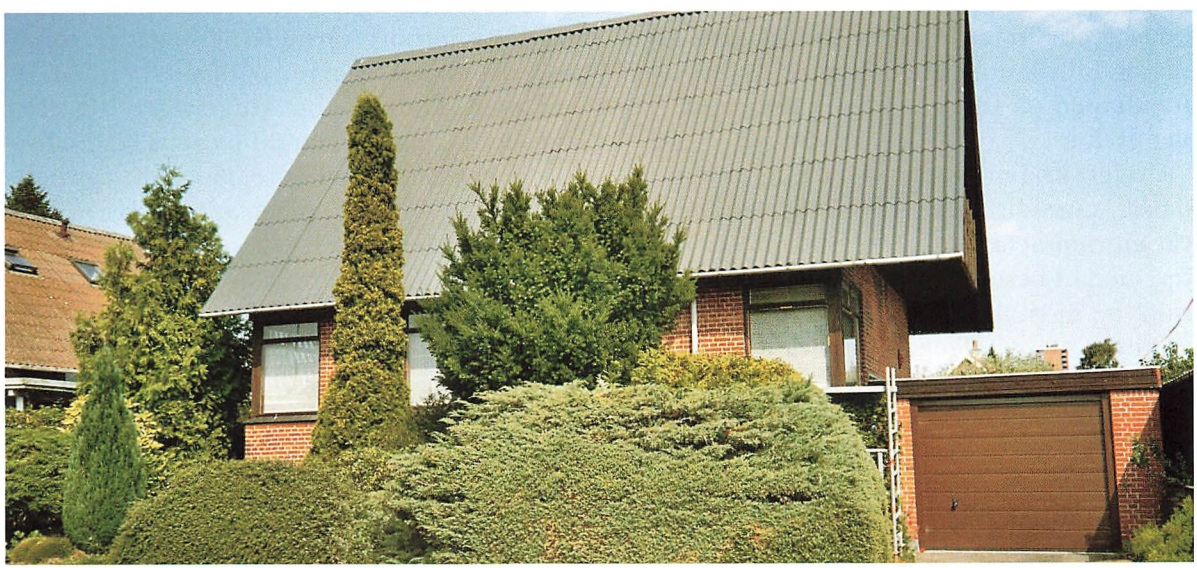

krigen. Efter krigen var det Johannes og 2 lægebrødre, men de bad om ikke at berøre det. Søster Elly og Dick kom en aften fra danseskole, og mødte på Viborgvej to mænd med revolvere fremme, men de udtalte: "At det ikke var ham". Det var sikkert Bodilsen og børstenbinder Lund. De blev senere efter krigen henrettet i Viborgskoven.

Elly og Dick skulle ikke til dans mere. Senere blev to fagforeningsfolk dræbt - sikkert af de to på Viborgvej/Svalevej. Jeg var lige passeret og hørte skuddene, før jeg var hjemme.

Den 29. august 1943 Slog tyskerne til igen. De kunne ikke kue os – de strammede tøjlerne og opløste regeringen, men Kong Christian den 10. turde de ikke "fyre".

Den blinde Dubgaard og jeg var på tandem til Aakrogen, da vi var på hjemvejen, var der store optøjer i byen og sabotage to steder. Jeg var fører på tandemen – over Fredenstorv i brændende høvlspåner, der faldt som sne. Tømrermester Wittens værksted i Mindegade, og en løbsk hest i Frederiks Allé, som vi kunne høre, men ikke se. Jeg kørte så på egen cykel over Ringgaden med mørkelagt reflekser, og Lilly kunne se ildebrande nede i byen fra altanen på Duevej 8. Jeg har amatørbilleder af det.

Under krigen hørte vi engang radio på dansk, samtidig med en tysk støjsender. Det var en rammeantenne – et trækors ca. ¾ meter, med et bestemt antal viklinger af kobbertråd, og indstillet i retning mod England. Vi kunne høre og følge krigen indtil de ventede ord den 4. maj 1945.

Da budskabet kom, kendte vi alle hinanden. Lilly og jeg gik ud på vejen, med en gemt portvin, vi skålede med dem, der kom forbi. Ovre hos genboen fru Madsen forsøgte vi at synge Knud Aage Riisagers sang: "De fem forbandede år".

Min svend ringede fra Banegårdspladsen, jeg hørte i tlf. et kaos og halløj uden lige. Sporvogne forsøgte at komme igennem – ingen betalte, nogle hang uden på. Alle kendte hinanden, og var ellevilde. Lysmasterne var besatte af ungdom.

Den 5. maj 1945 var en dejlig dag, selv om der stadig var kampe på Bispetorvet. Gestapo på den tidligere politistation ville ikke overgive sig. Vi lukkede forretningen, og gik alle i byen. Vi måtte i dækning i en butik i Park Allé. Vi så en såret dansker midt på Banegårdsgade, og lastbiler fyldt med tyskervenlige danskere, der skulle til afhøring og evt. fængsling.

Et humoristisk islæt var, at nogle unge havde hejst et hvidt flag op i flagstangen ved en nazivenlig overbetjent Svinkløv, han blev senere arresteret i Ålborg.

Vi fik mørkelægningspapiret ned, og i mange år derefter, var der lys i vinduerne den 5. maj 1945.

Som en hilsen til os, fløj 9 engelske flyvere formation over Århus, og det har jeg foto af.

Om formiddagen den 6.maj var i tusindvis på Skanderborgvej med flere gader for at byde de engelske kampvogne velkommen. De sad med skudklare maskingeværer, hvis! Der var modtagelse på Harald Jensens Plads af vores borgmester med flere. Nogle kampvogne havde nogle danske piger oppe at køre.

Den danske radio havde mange ucensurerede udsendelser den 5. maj – den bedste sang var "Det haver så nydelig regnet og de træer drypper endnu" Den fortalte jo, hvad vi havde oplevet i de 5 forbandede år. Sagt og forstået på få ord, som alle danske forstod, også tyskerne, da den var forbudt under krigen.

Skrevet i april 1989.

Vej og husnummer: Duevej 10
Opført år: 1951
Huset er: Rødstenshus i to etager
Bygherre: Holger Eriksen

Holger Eriksen: Redaktør på Demokraten og folketingsmedlem for Socialdemokratiet.

Holger Eriksen ejede Duevej 10 til sin død i 1988. Han blev godt 93 år, huset ejes i dag af et barnebarn.

Holger Eriksen var redaktør ved Demokraten fra 1921 til 1925.

Formand for socialdemokratisk forenings nordre kreds 1924 til 1949.

Medlem af Århus byråd 1929 til 1935.

Medlem af folketinget 1935 til 1945 og igen 1947 til 1966.

Formand for Århus journalistforening 1938 til 1948.

Fra bogen "ÅRHUS-ÅRBOG 1990" er klippet følgende:

Den legendariske politiske redaktør Holger Eriksen blev i januar 1941 på tysk foranledning sat fra bestillingen. Anledningen var en af Eriksens velanbragte ledende artikler, der kraftigt tog afstand fra tysk indblanding i dansk politik og fastholdt de fremmede på løfterne fra 9. april. Artiklen fik vreden til at eksplodere på højt tysk plan. Demokraten blev straffet med tre dages lukning, og redaktørerne kunne vende tilbage, Holger Eriksen dog som menig medarbejder. Hvilket ingen forskel gjorde i praksis.

Det fortælles, at hans kontor ikke altid var lige ryddeligt. En gang var hans skrivemaskine forsvundet, den havde gemt sig under et avisbjerg på gulvet, og så var der altid gang i Eriksens pibe hvilket hans tøj ofte bar præg af.





Vej og husnummer: Duevej 13
Opført år: 1934
Huset er: Bungalow med en senere tilbygning
Bygherre: Maskinmester T Møller

Poul Steffensen fortæller:

Mine forældre Alfred og Petra Steffensen købte huset i 1935, og boede her til 1952. Huset var opført et årstid før vi købte det, jeg kan ikke huske sælgerens navn.

Jeg husker Fasanvej 15, hvor politibetjent Svinkløv boede, som en "nazirede", der ofte havde besøg af Gestapo. Svinkløv var ikke nogen venlig mand, og folk var bange for ham. Der var blevet fortalt mig, at Gestapo havde stået og ventet på fagforeningsmændene under købmand Jensens udhæng (Viborgvej). Da mændene var på vej hjem, havde Gestapo skudt dem.

Som dreng legede jeg i og ved vandtårnet på Solhøjs grund. Det var et skrækromantisk sted at lege for os drenge.

Der var rulleforretning på hjørnet af Vagtelvej og Drosselvej. Indehaveren var spiritist og havde "rullende øjne".

Og så husker jeg, at der boede en mand, som blev kaldt "Hundethomsen". Det blev han kaldt fordi der blev sagt, han stjal hunde,



og solgte dem. Om der er sandhed i den påstand ved jeg ikke.

Han boede i den ene side af dobbelthuset hvor kulhandler Johansen boede i den anden. "Hundethomsen" havde tit/altid "blå øjne"?

Jeg husker også kasserer Hansen der boede på Solsortevej, han lignede en engelsk gentleman med sin ranke holdning og flotte tøj. Han løftede altid høfligt på hatten, når han hilste på folk. På Duevej 16 boede Aastrup. Han lignede Gyldenspjæt.

Engang var jeg "næbet" over for bager Henriksen på Fasanvej 28, så min mor gav mig ordre til at gå ind til fru Henriksen og sige undskyld. Det var en svær opgave, men der var ingen vej udenom, idet min mor stod og holdt øje med om jeg gik ind til bageren. Min mor kunne tydelig se mig, idet jeg havde en rød hue på hovedet.

Fru Henriksen blev tilsyneladende meget rørt over det. Jeg fik en flødeskumskage af hende.

Der kom 2 "fiskemænd" i kvarteret

Den ene kørte i hestevogn med en "Nordbagge" spændt for.

Den anden trak selv fiskevognen, der var en blå trækvogn med røde bogstaver. Han hed Jonas, og var tysk jøde. Når han kom med sine fisk og sit "nøddeknækkeransigt" var han altid fulgt af et udvalg af kvarterets katte - både "boende" og vilde.

Somme tider fik kattene indholdet af affaldsspandene, skind og indvolde - til almindelig forargelse for husmødrene, idet meget jo blev liggende på vejen.

Som jøde blev det jo utrygt for ham under besættelsen, men jeg har nu aldrig hørt, der skete ham noget. Ved juletid solgte han juletræer. Hans vogn står i dag i Den Gamle By.

Der kom også en "kludemand" i kvarteret. Jeg samlede gammelt jern i form af f. eks. rustne søm, som jeg solgte til "kludemanden". Det var ikke nogen særlig god forretning, men det gav dog nogle få øre.

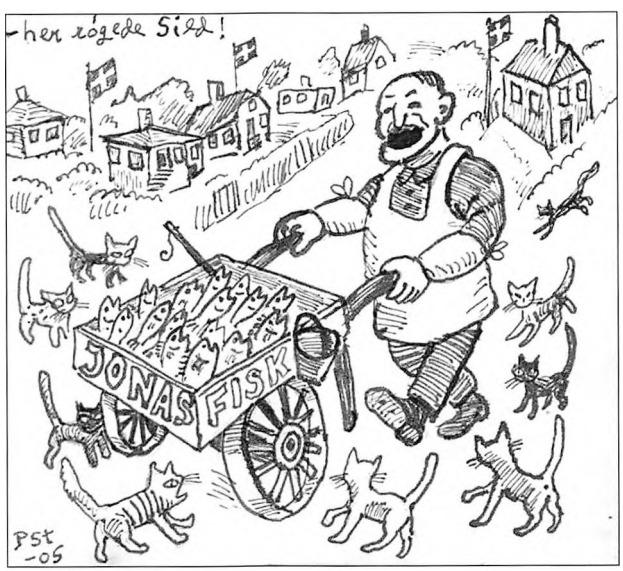

Vej og husnummer: Duevej 16
Opført år: 1930
Bygherre: E. Aastrup
Navn: Bakken

Torben Aastrup fortæller:
I 1923 købte mine bedsteforældre Ane og Ejnar Vilhelm Aastrup en jordlod på Fuglebakken.

Billedet med det lille havehus er fra sommeren 1924, og her er familien i tre generationer repræsenteret.

Mine bedsteforældre byggede huset og flyttede ind i 1930. De boede selv i stueetagen, med deres første barn, min far, min faster blev født her i 1931. På førstesalen flyttede mine oldeforældre Anders Peter og Kristine Thørring ind. Det var min farmors forældre. Min oldefar døde få år efter.

"Bakken" blev et samlingssted for hele familien i mange år frem, fire generationer mødtes her, der var jo god plads. Familien har mange dejlige minder herfra.

De to generationer delte dette hus til begyndelsen af 1950-erne, hvor mine bedsteforældre af uvisse årsager solgte villaen og købte en byejendom.





Vej og husnummer: Duevej 17
Opført år: 1927
Huset er: pudset hus i to etager
Bygherre: Fyrbøder Sværdpiil

Traute og Hans Ludvig Larsen fortæller:
Vi har boet her på Duevej 17 siden 1958. Vi købte huset af brødrene Sværdpiil. Huset ligger på hjørnet af Vagtelvej og Duevej, så vi ligger højt med en god udsigt til alle sider. Vi kan i klart vejr se Samsø og imellem træerne ane bakkerne bag Brabrand Sø. Man skulle synes, at jeg snart vidste alt om udsigten. Men det er ikke tilfældet. Der er stadig meget nyt at opleve. Ikke mindst da nogle meget store træer blev fældet, og gav nyt udsyn til et større rum. Nu kunne bakkerne omkring Jelshøj og højhusene ved Langenæs og Fuglebakkens forskelligartede tage foran iagttages. Jeg gik straks i gang med at male akvareller efter dette motiv.

Jeg har ikke kun malet udsigterne og husene, men også nogle af menneskene inde i husene på Fuglebakken. Harald Høgsberg vores daværende genbo på Vagtelvej 15 har flere gange siddende og stående været model til oliemalerier og grafik. Hans kone Oda har jeg også malet os begge to sammen i et dobbeltportræt. Hans døtre og barnebarn er også skildrede. Vores daværende genbo fru Ludvigsen sagde, at jeg havde et godt tag på at male Høgsberg, "det ligner hver gang, den er sikker." Vores nabo Børge Petersen var liggende på et bord model til en mand, der var kommet i klemme i en maskine, en illustration til en novelle af Cecil Bødker. Også hans børnebørn og ikke mindst vore egne børn og børnebørn har jeg malet.



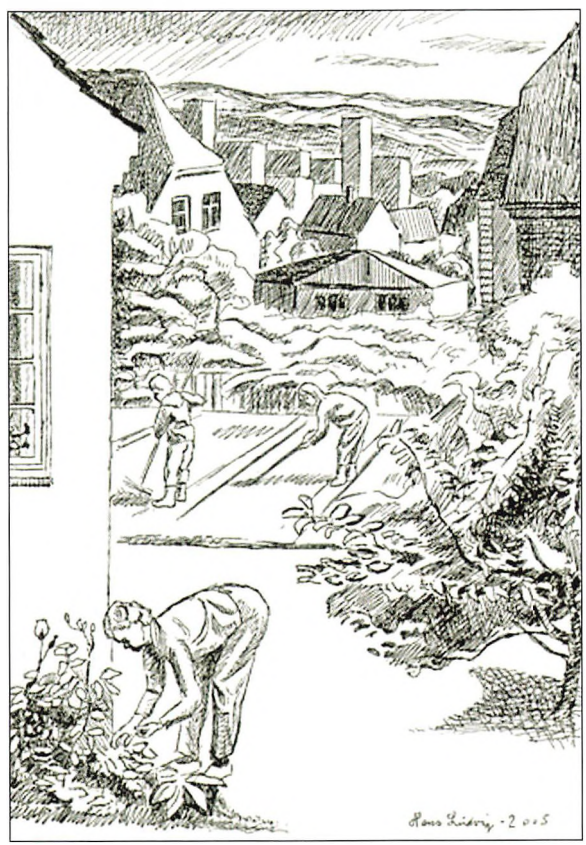

Vej og husnummer: Duevej 18
Opført:1934
Huset er: Bungalow m/kælder, senere tilbygget
Bygherre: Chr. M. Nielsen

I 1920 købte Snedker H. Nielsen en parcel af Matr.nr. 51 af familien Weis.
Et areal på 749 ² for kr.: 1.872,50. Grunden er betegnet som nr. 101-102 på det oversigtskort over de udlagte haver, der i sin tid var udarbejdet. De første år havde det været lejede haver, i 1920 er salget af grundene begyndt ifølge købekontrakten.
Ejendommen blev udstykket som Matr.nr. 51 at i 1926 og blev overdraget køber med tinglyst deklaration om åben og lav bebyggelse.
Juli 1955 blev huset købt af Ib Langaa Sørensen.
Ib Langaa blev valgt ind i Grundejerforeningen Fuglebakkens bestyrelse i 1964, og har været formand fra 1972 - 2000.

Ib Langaa Sørensen fortæller:
Da vi købte huset blev det opvarmet ved en kamin. Der var intet badeværelse og på toilettet var der kun en håndvask. De første forbedringer vi foretog i huset var derfor at få et badeværelse samt at få indlagt centralvarme. Samtidig fik vi indrettet et værelse i kælderen, som vi de første år brugte som soveværelse.

Omkring 1960 fik huset sin første tilbygning. Huset var blevet lidt trangt, for vi havde nu 2 børn, og da jeg samtidig med byggeplanerne fik tilbudt nogle mursten fra en nedrivning slog jeg til. De blev læsset af på vores fortov, og her rensede jeg stenene. Det skete ofte om aftenen i elektrisk lys. Jeg trak en elledning fra huset. Nogle af naboerne syntes nok jeg var lidt skør, men resultatet blev til mange tusinde rensede sten, som jeg kørte ind til "byggepladsen" på trillebøren. Stenene fungerede udmærket, og huset skulle jo pudses, så resultatet var fint.

I 1975 fik vi endnu en tilbygning, og da vi var lidt trætte af det pudsede hus, der var for meget vedligeholdelse, besluttede vi at få huset dækket med lyse kalksandsten.

Da vi flyttede hertil, var det småt med lys på vejene, og drøftelserne om mere lys har været et gennemgående emne, lang tid før min kone Inger og jeg kom til Fuglebakken. I 1969 fik bestyrelsen afslag på ny gadebelysning, jeg husker ikke længere, hvad vi havde ønsket at få af belysning, men vi var naturligvis meget utilfredse.

Først i 1973 skete der for alvor noget. Ville kommunen ikke, måtte vi jo selv. Vi fik arrangeret et møde med De Kommunale Værker om en pris for forbedring af gadebelysningen. Herefter indkaldte vi beboerne til et møde om sagen. Der var bred tilslutning og hurtigt kom vi i gang med underskrift indsamlingen. Så vidt jeg husker, skulle vi give 75.- kr. pr. parcel.

Den 1. august 1973 blev den første afdeling af den nye gadebelysning tændt på vejene i den sydlige del af Fuglebakken, mens den nordlige snart fulgte efter. Det fungerede til alles tilfredshed.

I 1970´erne holdt vi sommerfester. Der blev rejst et stort telt midt på vejen, og det første år holdt vi festen på Fasanvej mellem Solsortevej og Duevej. Det var med musik og dans. Næste dag var vi så på boldbanerne ved Møllevangskolen, hvor vi dystede i fodbold, og det gik vældig godt. Nå - alting får jo en ende.

En overgang arrangerede vi busture for medlemmerne, et år var i Djurs Sommerland.

Det var også i 70'erne vi fik fjernvarme i kvarteret, min kone var ikke særlig begej-

stret, da der blev mere koldt om fødderne. Det gamle fyr stod i kælderen, så det lunede jo gulvet, og desuden varmede radiatorerne med en jævn varme. Med fjernvarme er der kun varme øverst i radiatorerne, hvis man da fyrer korrekt, så det skulle man lige vænne sig til.

I begyndelsen af 1990'erne, havde kommunen planer om at fjerne alle luftledninger i kvarteret, el-ledningerne skulle graves ned. Gadebelysningen skulle så anbringes på de gamle træmaster. Bestyrelsen fandt, at det var en dårlig ide, da træmasterne havde set bedre dage. Endnu en gang henvendte bestyrelsen sig til De Kommunale Værker om en bedre løsning. Efter langvarige forhandlinger, lykkedes det at få lovning på nye lysmaster, der skulle sættes op med kortere afstand end hidtil og med armaturer der gav en bedre belysning af vejene. Vi kunne få det til en fordelagtig pris, vi skulle jo selv betale. Beboerne var med på ideen. Det blev en pris fra 400.- kr. til omkring 1200.- kr. pr parcel, beregnet efter areal og facademeter. I begyndelsen af 1993 var det nye lys etableret.

I min tid som formand holdt vi bestyrelsesmøderne på skift hos hinanden. Efter mødet kom vore ægtefæller, så hyggede vi os sammen ved kaffebordet. Det var en god måde at lære beboerne i kvarteret at kende på. I dag er der ikke rigtig tid til den slags, alle har travlt.



Vej og husnummer: Duevej 20
Opført år: 1929
Huset er: pudset hus i to etager
Bygherre: A Langmack
Navn: Solhjem

I 1948 købte Marius og Erna Ludvigsen huset af A. Landmarck. Marius Ludvigsen var oprindelig landmand, men sygdom tvang ham fra landbruget. Erna Ludvigsen var dygtig til at sy, så det havde flere damer i området glæde af, desuden var hun i en årrække ansat som forandringssyerske for en butik i byen.

Efter mandens død fortsatte Erna Ludvigsen sin tilværelse på Duevej, her blev hun boende til sin død i 1988.

Villaen blev herefter købt af Ann-Mette Elten og Niels Kirkegaard, og i december 1988 flyttede de ind.

Ann-Mette Elten har været med i grundejerforeningens bestyrelse fra generalforsamlingen i oktober 1993 til hun valgte at udtræde igen ved generalforsamlingen i oktober 2001 på grund af travlhed. I denne periode var hun sekretær i foreningen, og ydede en stor indsats.

Parret fortæller:
Vi ventede vores første barn, og havde brug for mere plads. Vi var på udkig efter et hus, som lå tæt på byen, fordi vi på det tidspunkt ingen bil havde. Fuglebakken blev stedet hvor det lykkedes. Her var vi tæt på alting og kunne nemt gå eller cykle ned til byen gennem Botanisk Have.

Vi blev hurtigt glade for at bo i dette dejlige kvarter. Det, at de fleste af villavejene er lukkede ud til de større veje gør, at man har et unikt område, hvor man, selv om man befinder sig tæt på centrum, føler sig langt væk fra storbyen.



Vej og husnummer: Falkevej 10
Opført år: 1934
Huset er: pudset etplanshus med kælder
Bygherre: håndværksmester

Jørn Alhof fortæller:

Bungalowen blev bygget af en håndværksmester, der byggede flere huse i området.

Tidligere ejere var: Prokurist Gunnar Aakerlund, overassistent Beck Nielsen, fru Edith Schriver og Poul Johansen.

Min far Harry Alhof købte huset i 1947, prisen var 33.000 kr. I 1963 overtog jeg så huset, og jeg kan fortælle lidt om området fra min tid på Fuglebakken.

Da mine forældre købte huset var der grusveje i hele området, i 1949 begyndte man asfalteringen af vejene.

I Blåmejsevej 26 boede murer Rosendahl. Der var kun et lille hus, og ingen kloakering, så derfor kom natmanden (latrinvognen) og hentede "affaldet". Senere blev der bygget et ret stort hus på grunden, det var så meningen, at det gamle hus skulle fjernes på et tidspunkt, men det står der endnu. Det "nye" hus har i dag adresse til Tornskadevej 31.

Der var 10 familier, som i ca. 1950 var gået sammen om at købe en FERM- vaskemaskine, den cirkulerer mellem familierne. Det var en tung maskine, og derfor hjalp man hinanden med at få den ned i kælderen, eller hvor man ønskede den. Til transport af vaskemaskinen havde man fremstillet en tohjulet vogn. Tøjet skulle først en tur i gruekedlen og koges, før man kunne anvende vidunderet. På siden af vaskemaskinen var der en vridemaskine.

Den ordning havde familierne indtil NYBORG vaskemaskiner i ca. 1957 fik lavet vaskehuset på Tornskadevej. Det var et fint vaskehus med alt, hvad man kendte til dengang. Der blev lavet et par vaskehuse mere i området.

Vi havde også en rulleforretning i Falkevej 5. Ejeren hed fru Thomsen.

I huset ved siden af boede der i en årrække buddhister, de havde en noget anderledes livsstil. I haven hang der bedeklude, og de flagede med et mærkeligt flag, familien Køhn, der var nabo, gav dem lov til, efter nogen overvejelser, at male et motiv på den husgavl på Køhn´s hus, der vendte over mod buddhisterne.

Området fik fjernvarme i 1974. Et forventet forbrug dengang pr. år var 1.400 kr. Tilslutningsafgiften var på 2.400 kr.



Vej og husnummer: Fasanvej 3
Opført år: 1929
Huset er: Gulstenshus i to etager
Bygherre: Tømrermester M. Pedersen

Var tidligere bolig for præsten Børge Hansen, der var ansat ved Møllevangskirken i perioden 1959 til 1973. Huset var også beregnet til kirkelige handlinger.

I perioden 1973 til 1977 boede præsten Regin Buus i huset. Nu er huset privat beboelse.



Vej og husnummer: Fasanvej 6
Opført år: 1928
Huset er: Rødstenshus i to etager
Bygherre: Murer O. Andersen
Navn: Ora

Elin Nielsen - den nuværende ejer af Fasanvej 6 - har indhentet oplysninger fra gamle beboere på Fuglebakken. Hun fortæller:

Jeg har talt med Marie Wulf i Hou og hendes mor Inger, der var gift med Stanley (født 1912) Pedersen. De boede til leje hos skomager Jensen, Svalevej 5, 1936 – 1946, hvorefter de flyttede til øgade-kvarteret.

Som barn cyklede Marie op og besøgte sine bedsteforældre Marie og Marius Pedersen, Fuglesangs Allé 21. De havde, da Stanley var barn, købt kolonihave, bygget hus og senere bygget til, hvorefter de fik lov at bo der hele året.

Marie husker, at der var grusveje, og mener, at der blev lagt asfalt på ca. 1949 – 50.

Jonas kom med en trækvogn og solgte fisk en gang om ugen, til jul solgte han juletræer på Vesterbro Torv. Der kom også en longjohn med en overbygning i form af en hvid kasse af træ, der indeholdt ost, som de solgte. De havde forretning i Sjællandsgade.

Der var 3 købmandsforretninger. En på Fuglesangs Allé 13, en på Svalevej 1 (Horup) og endnu en købmand på Fasanvej 1. Der var mejeriudsalg på Svalevej, bagerforretning på Fasanvej 28 og i nr. 7 var der en slagterforretning.

Klarskov, Solsortevej, havde kontor i sin kælder for entreprenør, civilingeniør Ove Schrøder fra 1937.

Den første villa i området hed "Expres" og ejedes af sagfører Grandjean.



Vej og husnummer: Fasanvej 7
Opført år: 1931
Huset er: Rødstenshus i 3 etagerBryggeriarbejder A.K. Andersen

Villaen, der blev bygget i 1931, var indrettet med slagterbutik i kælderen/stueetagen og almindelig beboelse ovenpå. Slagtermester var S.A. Andersen. Slagterbutikken er nu nedlagt, men huggeblokken stod her stadig i 2006.

I haven bag dette hus ligger det gamle hus.

Det gamle havehus fra 1925 (Fasanvej 7)
I baghaven lå i 2006 endnu det første hus, som blev bygget på grunden i 1925. Huset stod intakt og fuldt møbleret, som om der stadig boede nogen i huset.

På væggene var der malerier. Møblerne så ud til at være meget gamle.

Til at varme huset op var der en kakkelovn.

Uden for hovedvinduet stod der en bænk, som var meget faldefærdig, men da den blev stillet op, havde det utvivlsom været et dejligt sted at sidde og nyde livet.

Ifølge vores oplysninger blev havehuset, efter at villaen var bygget, brugt som en udestue/havehus om sommeren, og om vinteren blev det brugt til opbevaring af havemøbler.











Vej og husnummer: Fasanvej 15
Opført år: 1930
Huset er: Rødstenshus i to etager.
Bygherre: Huset er nævnt første gang i Aarhus vejviser 1933, og da var E. Svinkløv ejer.

Under besættelsen boede overpolitibetjent Einer Emil Svinkløv her. Han var af mange kendt som værende nazist, og han havde en aftale med tyskerne om et fast beløb på 1000 kr. pr. måned for oplysninger, der kunne fælde en modstandsmand.

Ved befrielsen skulle han arresteres, men da man mødte op på adressen, blev der ikke åbnet, hvorefter der blev skudt på døren omkring håndtaget. Der var dog ingen i huset.

Vi ved det er foregået sådan, fra øjenvidner. Den gamle hoveddør er der stadig, men repareret omkring håndtaget.

Svinkløv blev anholdt den 11. maj 1945 kl. 11:45 i Frederikshavn, hvor han boede hos sin søn og svigerdatter. Det skete efter en anonym henvendelse fra en nabo. Han blev interneret og ved herværende kriminalret den 7. december 1946 idømt 5 års fængsel. Politiet afskedigede Svinkløv den 7. december 1945.

Svinkløv var nævnt i Aarhus Ekkos oktoberudgave i 1943 sammen med flere andre politifolk, som var "farlige" for modstandsbevægelsen. "Aarhus Ekko" blev udgivet af Danmarks Kommunistiske Parti.



Vej og husnummer: Fasanvej 19
Opført år: 1939
Huset er: Gulstenshus med kælder
Bygherre: A Chr. Svanhede

Det var tidligere grundejerforeningens fællesgrund, og da den var noget mindre end de øvrige parceller, kunne den umiddelbart ikke bruges til bebyggelse. Foreningen havde imidlertid problemer med at holde grunden i ordentlig stand, hvorfor man i 1927 besluttede at udleje jorden. Prisen var 25,- kr. årligt og lejeren hed C. Aastrup. Grunden var lejet ud indtil den i 1936 blev udbudt til salg, C. Aastrup der havde forkøbsret, ønskede ikke at købe.

A. Chr. Svanhede købte grunden i 1938 for 2000,- kr. Købet var dog betinget af en byggetilladelse.

Forretningsfører A. Chr. Svanhede var grundejerforeningens formand fra 1957 - 1959.



Vej og husnummer: Fasanvej 20
Opført år: 1931
Huset er: pudset hus i to etager.
Ejer i 1932: Lygtekontrollør S. Andersen
Navn: "Ambylyst"

Villaen var i 30'erne ejet af politibetjent Folmer Frandsen, som er nævnt flere gange i Grundejerforeningens forhandlingsbog. Han var i bestyrelsen fra 1935 til 1937.

Frandsen var hundefører. Da hunden døde lavede han en kiste til den og begravede den i haven. Efterfølgende er kisten fundet af en ny ejer, der blev nervøs indtil han, til sin store lettelse, fandt kraniet af en hund.



Vej og husnummer: Fasanvej 23
Opført år: 1931
Huset er: Rødstenshus i to etager.
Bygherre: Hans Marius Pedersen

Erna Darby fortæller:
Min far Hans Marius Pedersen købte Fasanvej 23 af Weis familien i marts 1930 til en pris af 2,50 kr. pr. m².

Huset blev bygget af tømrermester Kristiansen, der opførte adskillige huse i området, bl.a. på Solsortevej.

De første år af vi 3 søskendes liv, boede vi på Strandvejen på 4. sal. Vi var 3 små børn, så det har ikke været så sjovt for mor at få os op og ned ad alle de trapper. Vi havde en lille kolonihave, hvor Skansepalæet ligger i dag, og her opholdt vi os ofte om dagen, for det



var et godt sted at lege. Da vi flyttede til Fasanvej bestod haven kun af jord, den var jo ikke tilplantet, så vi var meget snavsede, når vi havde leget ude.

På vejen var der mange slagger, så det gjorde ondt at falde, jeg har stadig ar på knæet efter mødet med slaggerne.

Far var landpost dengang, i Tilst og Brændstrup, det var han også den første tid vi boede på Fasanvej.

Senere var han så heldig at få Hasle og Fuglebakken som sit område. Det betød at han skiftede fra landposten sorte uniform til den røde. Dette område beholdt far til han blev pensioneret.

Far kendte alle på Fuglebakken, og hver måned bragte han aldersrenten ud til de ældre i området.

Hvis mor en gang imellem ville vide noget om et og andet i kvarteret, fik hun altid nej, for han holdt strengt på sin tavshedspligt.

Da vi var omkring konfirmationsalderen fraflyttede vores lejere på 1 sal, og far og mor besluttede sig for, at vi ikke mere skulle leje ud. Ville man inddrage en etage til sig selv, skulle man søge om det, det havde far ikke tænkt på, så en dag stod der en herre fra kommunen uden for døren. Han gjorde mor opmærksom på, at det var ulovligt bare at inddrage en lejlighed. Mor var ikke mundlam, så hun sagde, han kunne hilse de høje herrer på rådhuset og sige, at de havde 3 voksne børn, så det var helt umuligt kun at have to værelser. Manden tog det med et smil og sagde, at der godt nok ikke var andre høje herrer end ham. Tilladelse til at inddrage første sal blev hurtig givet.

Som ung pige under besættelsen i 1943 kom jeg i huset hos Kristiansen på Solsortevej 8. En morgen på vej derned gik en mand med lang sort frakke og solbriller op og ned ad Solsortevej, da jeg kom ind til fru Kristiansen advarede hun mig på det kraftigste mod at sige noget, sagen var, at manden på vejen, var ude og lede efter Andersen (Klarskovs svigersøn) og samme Andersen havde gemt sig på loftet i Kristiansens hus. Jeg husker jeg var meget bange, men det gik heldigvis godt, men Andersen blev senere taget.(Se Solsortevej 6)

I mange år opkrævede jeg medlemskontingent for grundejerforeningen, i starten kostede et medlemskab 5 kr. om året, men med årene steg beløbet og endte ved 20 kr. Det var det år foreningen gik over til at benytte giroindbetaling.

Alle vi 3 børn blev på Fuglebakken efter vore giftermål. Min søster Inger blev gift med Ejner Mikkelsen og de boede på Nattergalevej 4 i mange år. (Se Nattegalevej 4)

Min bror Erling Kaustrup Pedersen blev gift med Gurli Randrup, hun var opvokset på Nattergalevej. De købte hus på Nattergalevej hvor de stadig bor. (Se Nattergalevej 31)

Da min mand Henry og jeg blev gift, flyttede vi ind på 1 sal i mine forældres hus, vi boede der til 1980. Da var begge mine forældre døde og huset blev solgt.

Vej og husnummer: Fasanvej 28
Opført år: 1935
Huset var oprindelig et 2 etagers rødstenshus med bageri og butik
Bygherre: Bagermester C. Henriksen

Bygningen bærer præg af at have været forretning. På et hjørne af huset, beklædt med træ, var indgangen til butikken. Desuden var der to skorstene på huset. Den ene havde en besynderlig størrelse, men den havde været anvendt i forbindelse med bageriets ovn.

Der var bagerforretning i huset indtil omkring 1970, ejere var efter C. Henriksen, bagermester Andersen og den sidste ejer var bagermester Ry. Omkring 1970 blev bageriet nedlagt, og bagermester Ry solgte huset til Benny og Karin Johnsen. Butikken blev ændret til beboelse, og de lod huset male hvidt kort tid før det blev solgt i oktober 1978.

Køberne var 5 unge mennesker, og huset fungerede som et bofællesskab. 3 år senere var den måde at bo på ikke hensigtsmæssigt, da et par af beboere havde indgået ægteskab. Huset blev derfor delt i 2 selvstændige lejligheder. Ejendommen er stadig et 2 familiehus, dog med andre ejere.



Vej og husnummer: Fasanvej 32
Opført år: 1936
Huset er: Rødstenshus i 2 etager, med butik i stuetagen
Bygherre: FDB

Her var brugsforening fra 1936 til 1.april 1971. Det var i de år hvor salg foregik ved en købmandsdisk og ofte på bog lige til indførelsen af selvbetjening og kontant afregning ved kasseudgangen.

Da Brugsen lukkede, blev huset købt af frisørparret Ingrid og Gunnar Christensen. De boede indtil købet af Fasanvej, på Svalevej, og havde herrefrisørsalon på Viborgvej 33.

Stueetagen på Fasanvej 32 blev opdelt i en damefrisør og en herrefrisør.

Førstesalen har altid været brugsuddelernes private bolig, men det blev nu den nye ejers.

I 2003 blev huset solgt, og frisørsalonerne nedlagt. Huset er nu privatbolig.



Vej og husnummer: Fuglebakkevej 21
Opført år: 1938
Huset er: Bungalow
Bygherre: H. M. Olsen

Pensioneret vicekriminalinspektør Arne Olsen fortæller om sin far og erindringer fra sin barndom:

Min far Henry Emanuel Olsen var politibetjent. Han blev valgt ind i bestyrelsen for grundejerforeningen Fuglebakken i 1937 og afgik først i 1965 på grund af flytning.

Politibetjent Olsen, som han altid blev omtalt, var også medstifter af idrætsforeningen Fuglebakken. Jeg kan bidrage med meget lidt til en omtale af min far. Dels var jeg jo ikke så gammel dengang og dels interesserede jeg mig ikke for, hvad han lavede og endelig var han vel ikke særlig meddelsom over for os børn.

Omkring idrætsforeningen kan jeg huske et sølvemblem, lignede en fodbold, med indgraveret "IF", som vi fik. Vi spillede fodbold på



nogle baner øst for Fuglesangs Allé, hvor nu Møllevangsskolen ligger. Målene måtte ikke henstå på banerne uden for spilletiderne, så derfor blev de opbevaret hjemme i vores kælder.

Vi spillede bl.a. den 4. maj 1945 (træner var formandens kone, fru Klarskov), da en beboer kom løbende og råbte, at tyskerne havde overgivet sig, Så blev der ikke spillet mere den aften.

Også sprængningen af ammunitionsskibet på havnen husker jeg. Jeg legede da i haven Fuglebakkevej 3 sammen med Finn Olsen (nu pensioneret kriminalassistent), da der lød et mægtig brag, og lidt efter blev vi overdænget med noget olieagtigt sod, der faldt ned fra himlen. Jeg husker, der skulle en større renselsesproces til for at få os rene igen.

Ellers var vor foretrukne legeplads bondegården Frydenlund, der dengang havde en besætning af Jerseykøer, men også arbejdsheste og hvad en gård ellers har af husdyr. Gården havde marker med korn lige ud for vort hus, - altså der, hvor Bogfinkevej nu ligger. Vi drenge fik lov til at deltage i høstarbejdet bl.a. ved at køre de hestetrukne høstvogne frem, når høstakkene var tørre og skulle bringes hjem til gården. Det at køre den hestetrukne hørive var noget af det bedste, vi kendte til.

Mine legekammerater boede på Fuglebakkevej – Fasanvej – Nattergalevej og Blåmejsevej, altså omkring os i nærheden af min egen bopæl. Vort samlingssted var pladsen ud for Brugsen på hjørnet af Fuglebakkevej og Fasanvej.

Med hensyn til min fars karriere var han uddannet kontorist og havde været korporal i Livgarden, inden han startede i Århus Politi 1. januar 1932. Han havde været hundemand med hunden "Laps" - i tiden 1935 – 1937, måske længere.

Han var på politiskole september 1944, hvor det lykkedes ham at flygte, da politiet blev taget af tyskerne, og han opholdt sig "under jorden", indtil tyskerne kapitulerede i 1945. Det forlyder, at han var modstandsmand på Sjælland, men det har jeg ingen sikre efterretninger om.

Senere avancerede han til overpolitibetjent af 2. grad og sluttede som politiassistent af 1. grad først som leder af det fælles kørekort- og motorkontor i Rosensgade, og da disse funktioner blev adskilt, som leder af kørekortkontoret i BP-huset.

Vej og husnummer: Fuglebakkevej 54
Opført år:1902
Huset er: Hvidkalket hus med sort tegltag
Navn: "Algothus"

En beretning om en hegnsynsforretning i 1952:

Fuglebakkevej 52 ejedes af fru Kathrine Margrethe Munkholm, og Fuglebakkevej 54 af vognmand A. Johansen. Sidstnævnte klagede over, at førstnævnte – trods protest – havde opsat raftehegn i skellet mellem ejendommene, uden hensyn til hegnssynets kendelse af 4. august 1950.

Det viste sig, at hegnet var opsat 35 cm inde på indklagedes egen grund. Forlig blev prøvet og indgået således:

En færdselsret over gården blev slettet og det opsatte raftehegn blev stående.

Fru Munkholm skulle yde en erstatning på 1000 kr. kontant og Johansen blev fritaget for udgifter ved det opsatte hegn, hvorimod fremtidig vedligeholdelse skulle ske for fælles regning.



Vej og husnummer: Fuglesangs Allé 13
Opført år: 1927
Huset er: Rødstenshus i to etager.
Ejer i 1928 var Chauffør N. L. Nielsen, kolonialhandler samme år var A.D. Jensen.

Tove Nielsen, datter af købmand Mortensen, fortæller:
Min far havde købmandsforretning nær Thorvaldsensgade. På grund af mors og vi børns sundhedstilstand, blev han rådet til at flytte på landet. Dengang var Fuglebakken er sted på landet med frisk luft. Far købte derfor en købmandsforretning på Fuglesangs Allé nr. 13.

Det var en rigtig "gammeldags" butik med alt, hvad der skulle bruges i et villakvarter.

Selv om adressen var på Fuglesangs Allé, var indgangen til butikken fra Drosselvej. Man måtte gå op ad nogle trin for at komme ind i butikken. Specielt husker jeg min mor havde en afdeling med strikkegarn. Butikken var fyldt op med alt muligt, selv i loftet hang der ting til salg. I kælderen var der bl.a. foder til hønsene, dem var der mange af i kvarteret. Købmanden havde også tønder med spegesild stående.

Når nogen var i kælderen, blev det altid publiceret. Man skulle nemlig åbne en gulvlem bag disken og gå ned ad en trappe. På trods af advarslerne kunne det tit ske, at der var en der kom "galt af sted", når gulvlemmen stod åben.

Hvis der kom en kunde med en opskrift på en kage eller på andet, vejede købmanden alle ingredienserne nøjagtig af til kunden. Det var service.

Der kunne også købes ugeblade. Købmandsforretningen virkede også som posthus.

Pakker, der blev afleveret og pakker der skulle sendes, blev opbevaret i garagen. De kunne fylde godt, særlig var det "slemt" omkring juletid, da var garagen gerne fyldt op.

Selv om der var butik i en del af huset, var der plads til købmandsfamilien alligevel. Der var så meget plads, at 1. sal var udlejet til en maler.



Vej og husnummer: Fuglesangs Allé 15
Opført år: 1926
Huset er: pudset hus i to etager
Bygherre: tømrer A. Selmer Skødt
Navn: Nova

A.S. Skødt var bestyrelsesmedlem i foreningen fra 1940 til 1957. De første 4 år dog som suppleant.

Fru Skødt var et kendt ansigt i kvarteret, da hun i 1950'erne opkrævede medlemskontingent for grundejerforeningen Fuglebakken. Sønnen Frode Skødt overtog huset efter forældrene.



Vej og husnummer: Fuglesangs Allé 17
Opført år: 1927
Huset er: Rødstenshus i to etager
Bygherre: Otto Hansson
Navn: Tving

Hansson var født i Sverige i en lille by, der hed Tving, derfor skulle dét være husets navn. I baghaven var der en hestestald. Hansson havde ganske vist ikke hest, men stalden var beregnet til besøgendes heste.

I 1938 blev huset købt af Ingeborg og Knud Simonsen. Ingeborg var datter af Otto og Cecilie Hansson. Et stykke jord i baghaven blev solgt fra i 1953, og her blev der opført et fællesvaskeri for beboerne.

I 1970, da alle efterhånden havde fået vaskemaskiner, og der ikke mere var brug for vaskeriet, købte Simonsen jorden tilbage og ansøgte om at bruge lokalerne til lager for souvenir, fest- og gaveartikler, hvilket blev bevilliget.

Knud Simonsen døde i 2003, hvorefter huset blev solgt. Ingeborg Simonsen var nogle år forinden flyttet på plejehjem.



Vej og husnummer: Fuglesangs Allé 33
Opført: 1900
Huset er: pudset hus i tre etager med tagpap
Bygherre: Sagfører Grandjean.
Navn: Expres

Villa Expres var det første hus i området, og det kom naturligt til at give navn til vejen fra Viborgvej til Fuglebakkevej.

Vejen hvor Villa "Expres" ligger, er ifølge vejviseren for 1928 for første gang blevet benævnt som Fuglesangs Allé 33. Her boede Agger og Th. Thomsen.

Oprindelig har det været en stor grund, villa "Expres" lå på, for i forbindelse med Tornskadevejs udmunding i Fuglebakkevej blev grunden delt op i 3. Grunden hvor villa "Expres" ligger hedder nu matrikelnummer 112 b.

I 1955 blev der givet midlertidig tilladelse (5 år) til en iskiosk fra mejeriet Enigheden.

Den stod på hjørnet af Fuglebakkevej og Fuglesangs Allé.

Der var renseri i husets kælder i mange år. I 1968 ansøgte renseri- og husejer Carl Bruun-Larsen om tilladelse til overdækning af en del af gårdspladsen. Bruun-Larsen fraflyttede i 1996. I 1999 overtog en andelsforening HELLAS ejendommen.





Fuglesangs Allé august 1948



Fuglesangs Allé august 1970

Vej og husnummer: Fuglesangs Allé 47 b
Opført år: sidst i 1920-erne
Huset er: Hvidkalket hus med bølgeeternit og kampesten som sokkel
Ejer: omkring 1930 gartner N.P.Holm

Det var Gartner N. P. Holm som sidst i 20-erne ellert først i 30-erne startede gartneriet. Holm blev nævnt i vejviseren 1. gang i 1930 udgaven. Huset blev siden solgt til Lars Digmann. L. R. Digmann blev nævnt i vejviseren 1. gang i 1940 udgaven.

Gartner Svend Jensen, Tålforvej i Egå fortalte om sit gartneri på Fuglesangs Allé.

Den 1. marts 1942 købte Svend Jensen gartneriet. Svend Jensen boede i det hus, der i dag er Fuglesangs Allé 47B. Han startede med at dyrke grøntsager og i særdeleshed tomater, men gik senere over til blomster.

Der var 3 – 4 mand ansat i gartneriet. Produkterne blev kørt til GASA, der dengang var i Gebauersgade, og siden flyttede til Finlandsgade.

Når der skulle bygges eller repareres på drivhusene, var det altid tømrermester Poul Ladefoged, der blev ansat til det. Der blev bl.a. købt et drivhus i Åbyhøj, som Ladefoged flyttede til Fuglesangs Alle. Gartneriet omfattede drivhuse på ca. 2000 m².

Det kneb med brændsel under krigen, men det blev klaret på den måde, at han fik leveret jernbanevogne med tørv fra sin fars tørvemose i Vendsyssel. Bag gartneriet var der en sti. Først i 1960'erne afgav han jord til stien. Stien er i dag det, vi kender som Tornskadevej.

Svend Jensen flyttede til sin nuværende adresse på Tålforvej i Egå i 1960, men beholdt sit gartneri til 1970, hvor det blev solgt til Kaj Kruse, som udstykkede grunden og der blev bygget villaer.

Det fortælles om Svend Jensen, at når han skulle fortælle sine folk noget, skubbede han den uundværlige alpehue ned i nakken og satte det ene ben op på bordet. Det var en kendt og typisk attitude for Svend Jensen.

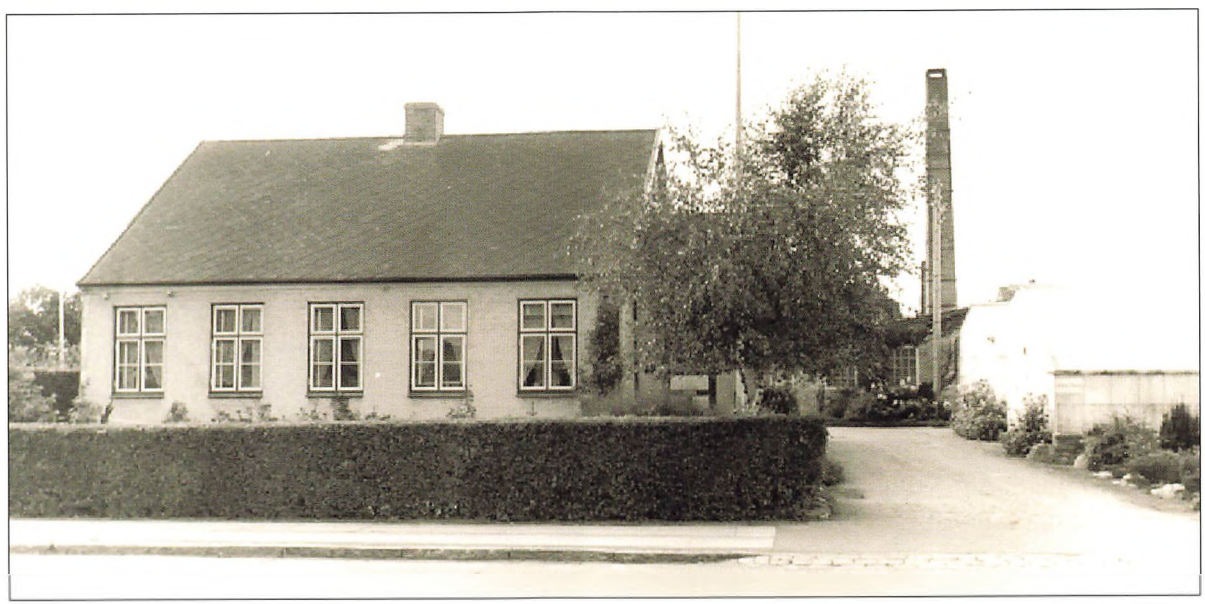

Vej og husnummer: Nattergalevej 4
Opført år:1939
Huset er: Rødstenshus i to etager med tegltag
Bygherre: kørerlærer E. M. Pedersen

Ejner Mikkelsen fortæller.
Mine forældre købte huset omkring 1940 af kørerlærer Petersen, der ønskede et hus med mere plads. Petersen købte derefter et hus på Svalevej. Jeg købte huset i 1958 for 21.500 kr.

Som dreng og ungt menneske spillede jeg håndbold og fodbold. Der var ingen baner i nærheden, og derfor spurgte vi spillere godsejer Bendixen om vi måtte bruge hans græsmarker. Det fik vi lov til, men der måtte ikke kridtes på hans græs, så derfor brugte vi pæle som markeringer.

Der var en ulempe ved at spille på en græsmark, hvor køer og andre dyr græssede. Køer efterlader visse "ting" på marken, og kom man til at træde i det, udløste det stor moro – hos de andre.

Bendixen ejede Frydenlundgården, den lå der, hvor der i dag er en boligblok - Frydenlunds Allé nr. 69 - 75, og havde mark bl.a. hvor Møllevangskirken og Møllevangsskolen ligger i dag. For at få kreaturerne på marken måtte han bruge Fuglebakkevej.

Dengang var Fuglebakkevej asfalteret på den sydlige (læs pæne) side, mens der var grus på den nordlige side af vejen. Den benyttede Bendixen til sine kreaturer.

På Nattergalevej lå et lille træhus, hvor der boede 2 damer og et barn. Når de havde sendt barnet i skole, var der livlig aktivitet af besøgende herrer, derfor kaldte vi huset for "Dueslaget". Det lå i den sydlige ende af vejen.

På Nattergalevej i nr. 38 boede cigarmager Jensen. Han var meget involveret i idrætsforeningen "Fuglebakken".

Jeg kan huske, der har været en grundejerforening for Nattergalevej med Bernhardt Mortensen som formand. Der har også været en for Blåmejsevej, men den kendte jeg ikke noget til.

På et tidspunkt blev der indkaldt til møde omkring opførelse af et vaskeri, som skulle ligge på Tornskadevej. Det var tanken, at der skulle laves et fællesvaskeri. Det blev etableret og virkede i mange år, men efterhånden fik husejerne selv vaskemaskine, og derfor besluttedes det på et tidspunkt at nedlægge vaskeriet.

Fra nogle af de mere ubehagelige ting kan jeg fortælle, at jeg var direkte bange for politibetjent Svinkløv. Hvis jeg kom til at se for længe på Svinkløv, hvæsede han: "Hvad glor du på?" Jeg husker godt den sønderskudte lås i hoveddøren Fasanvej 15, hvor Svinkløv boede.

En anden episode, som har gjort indtryk på mig var lige efter befrielsen, en glædens dag, hvor alle borgere, der var gået under jorden på grund af tyskerne, vendte hjem. Befrielsen skulle fejres og pistolen vises frem for naboen, og så sker det, der ikke måtte ske: der var en patron i kammeret, pistolen går af og rammer naboen i foden, den fod blev aldrig normal mere.



Vej og husnummer: Nattergalevej 18B
Opført år: 1923/1976
Huset er: etplans Gulstenshus med rødt tegltag
Bygherre: i 1976 Kjeld Kibsgaard

Købte Nattergalevej 18 B til overtagelse den 11. juni 1973.
Købte huset til "grundpris" kr. 125.000.
Begyndte at bygge det nye hus i efteråret 1975.
Huset var et typehus af navnet "Nyckelhus".
Byggede en udestue i 1987.
Det gamle hus var upraktisk indrettet og meget dyr at opvarme, derfor besluttede vi at bygge et nyt hus.
I øvrigt var det et dispensationshus, der skulle være fjernet senest den 1. januar 1985

Fra tingbogen
15. februar 1923 – bebyggelse
2. september 1926 – bebyggelse
9. april 1958 – dobbelt garage
31. januar 1962 – bebyggelse m.v.
2. april 1969 – Byplanvedtægt nr. 13
12. marts 1999 – grundejerpligt



Skøde
L. nr. 4431
Stpl. 22,50
Undertegnede Slagtermester Lars Winsløw Madsen og Hustru Marie født Ibsen, heraf Staden, skøder og overdrager herved til Bankkasserer N. Biehe, heraf Staden, en Parcel af den os ifølge Adkomst, læst 21' Nov-ember 1918, tilhørende Ejendom, Matr. Nr. 85 a mfl. af Aarhus Markjorder, hvilken Parcel ved landbrugsministeriets Udstykningsapprobation er matrikuleret under Matr. Nr. 85 ac af Aarhus Købstads Markjorder, skyldsat for Hartkorn 12 Fdk. 0¼ Alb. Overdragelsen er indgaaet på følgende Vilkaar:
1.
Parcellen er taget i Besiddelse af Køberen, der udreder alle Skatter og Afgifter af samme fra 1' Januar d.A.

Arealet er ubebygget og udlagt som Nationalhave og under Overdragelsen er indbefattet Ret til almindelig Benyttelse af det i Nationalhaven til Fællesveje udlagte Areal.

Dersom Parcellens Areal i Fremtiden måtte overgaa til Bebyggelse skal Bygningerne opføres i Villastil, og Aarhus Kommunes Byggevedtægt skal være gældende for Bebyggelsen, ligesom Samtykke fra Byrådet og Nationalhavernes Generalforsamling maa erhverves, forinden Bebyggelsen finder sted.
2.
Køberen er pligtig til ved Opførelse af lovlig Hegn at deltage halvt med sine tilgrænsende Naboer i Udredelse af de hermed forbundne Omkostninger.
3.
Købesummen er bestemt til 975 kr., er Ni Hundrede Syvtifem Kroner, der er betalt kontant.
4.
Omkostningerne er nærværende Skødes

Stempling, Læsning og Ekspedition bæres af hver af Parterne med Halvdelen.
5.
Skødet vil være at læse som servitutstiftende med Hensyn til Bebyggelsen efter post 1.
6.
Da Parcellen næppe er vurderet til Ejendomsskyld, ansættes Værdien paa Tro og Love lig med Købesummen.
Stemplet udgør herefter. 9,75
Heraf er ifølge vedlagte 3 stk. Købekontrakter af 15/8 1909, og 12/12 1909 betalt .... Kr. 6,50
og skødet vil altsaa være at stemple til .. Kr. 3,25
Aarhus, den 5/2 1923. Lars Winsløv Madsen. Marie Winsløv Madsen. Saaledes indgaaet: N. Biehe. Efter Skattekontorets Paategning af 7' d.M. er Stemplet beregnet til 29 kr. minus 6½ Kr. – 22 Kr. 20 øre.

Ejendommen er ved sidste Vurdering til Ejendomsskyld ansat til en Værdi af 2900 kr. Skatter resterer ikke. Aarhus Kommunes Skattekontor, den 7' Februar 1923. E. B. Vilh. Jacobsen. Fm. Læst tillige som servitutstiftende i Aarhus Byting den 15' Februar 1923. Tilført Pr. 55b. Fol. 42. og Reg. M111. Fol. 53.
Selmer.
Direkte afskrift.
I 1938 anmodede M. Hald om at måtte installere w.c. i huset – tilladelse givet.
Den 18. januar 1961 ansøgte Axel Madsen om godkendelse af deling af grund.
År? indsendte fru Birthe Kristensen tegninger til et nyt hus.
Nuværende ejer har købt af Birthe og Knud Walther Kristensen.
Der er stadig en brugbar brønd på den delte grund.
Købte Nattergalevej 18 B til overtagelse den 11. juni 1973.
Købte huset til "grundpris" kr. 125.000.
Begyndte at bygge det nye hus i efteråret 1975.
Byggede en udestue i 1987
Det gamle hus var upraktisk indrettet og meget dyr at opvarme, derfor besluttede vi at bygge et nyt hus.

I øvrigt var det et dispensationshus, der skulle være fjernet senest den 1. januar 1985.



Vej og husnummer: Nattergalevej 31
Opført år: 1948
Huset er: grønmalet træhus med rødt tegltag
Aarhus kommune

Erling og Gurli Kaustrup Pedersen fortæller:

Jeg er opvokset på Fuglebakken, mine forældre købte Fasanvej 23, da jeg var ganske lille.

Vi havde nogle gode ungdomsår på Fuglebakken, der var et godt sammenhold blandt os unge. Brugsen på hjørnet af Fuglebakkevej og Fasanvej var der vi unge samledes. Dengang blev der også holdt fastelavn med tøndeslagning ved Brugsen. I krigens sidste år blev idrætsforeningen Fuglebakken stiftet, jeg var med fra starten, de første år i foreningen var forholdene noget primitive. Dengang kunne man ikke forestille sig hvor landskendt idrætsforeningen ville blive.

Gurlis forælder købte Nattergalevej 45 i 1943. Hele Gurlis familien var meget sportsinteresseret, Gurli selv var svømmepige i AGF.

En ældre søster blev hurtigt en vigtig person i den nye idrætsforening, senere kom Gurli også i idrætsforeningen. Der skete så det, vi fik et godt øje til hinanden, og det endte med bryllup. De første fire år af vort ægteskab boede vi i en lejlighed i Skovvangsparken.

I 1959 købte vi huset på Nattergalevej 31. Det var et finsk hus, kommunen havde fået foræret 3 huse fra den finske stat som tak for hjælpen til finske borgere under den finske vinterkrig 1939-40, grundene ejede kommunen, så det var nærliggende at opføre husene her, det var ansatte ved kommunen der boede i dem, men kommunen ville ikke blive ved at have vedligeholdes forpligtelsen, så to af husene var blevet solgt.

Vi fandt tilfældigt ud af, at det 3. hus også skulle sælges. Det var beboet af en jurist fra kommunen, han var os behjælpelig med købet. Vi har siden bygget til, så huset i dag er en del større.

I mange år havde vi vores egen grundejerforening på Nattergalevej. Den var startet i 1946/1947 og fungerede godt, Blåmejsevej havde vist også en forening. I den sydlige del havde de grundejerforeningen Fuglebakken, men omkring 1965 begyndte en anden forening "Aarhus Vest" at vise stor interesse for parcellerne på Fuglebakken, så noget måtte gøres. Det var på tide at få samlet hele Fuglebakken i samme forening. Ejner Mikkelsen der boede i nr. 4 og jeg besøgte alle husstandene i den nordlige ende af Fuglebakken og fik tilsagn om en sammenlægning. Det lykkedes, og siden 1966 har der kun været grundejerforeningen "Fuglebakken" i området.



Vej og husnummer: Solsortevej 2B
Opført år: 1954
Huset er: Rødstenshus i to etager
Bygherre: Niels Rasmussen

Anne Birthe og moderen, den 96-årige Margrethe Rasmussen, fortæller:
Niels og Margrethe Rasmussen købte grunden i 1951. Stedet var en nyttehave uden hus, men med et mindre skur til redskaber.

Den var præget af store og mange frugttræer, og der var også hindbær, ribs, solbær og stikkelsbær. Tre æbletræer står der stadig.

I 1954 blev der bygget et hus på grunden, og dermed kunne familien flytte fra en lille lejlighed i Carl Blochs Gade. Udgravningen til huset skete med en gravko, og det var noget af en sensation. Det havde man aldrig før set i kvarteret.

Der blev ikke installeret vaskemaskine i kælderen, da der var ved at blive lavet et vaskeri på Fuglesangs Allé. Det var et andelsvaskeri. NYBORG vaskemaskiner stod for installationen af vaskemaskiner, varmerulle og hvad der ellers skulle bruges. Det var dejligt med det vaskeri. Man tog alt sit vasketøj med, og efter én dags arbejde var det hele klaret.

Vaskeriet blev etableret i ca.1954 og var der indtil ca. 1970.
På det tidspunkt var der kun 2 tilbage, som benyttede vaskeriet.
I 1968 kom der fjernvarme i området.
I 1954 var prisen på grund og hus 80.000.kr
På brakmarken, hvor kirken og sognegården nu ligger, var der en bunker, som blev fjernet ved kirkebyggeriet.



Vej og husnummer: Solsortevej 4
Opført år: 1936
Huset er: Rødstenshus i to etager m/tegltag
Bygherre: Albert Rasmussen

Maler Albert Rasmussen, købte grunden Solsortevej 4 af kontorist Holger Nielsen den 30. september 1930. Overtagelsen skete straks. Grunden var på 788 m².

Holger Nielsen havde selv købt grunden matrikel nr. 51 cu i maj 1926 til en pris af 1970 kr. Såvel køber som sælger boede i Teglværksgade 11 i Aarhus.

På grunden var der et træhus med faste borde og bænke. Der var havemøbler og haveredskaber, som fulgte med huset.

Købesummen blev fastsat til kr. 3299,72.

Handlen afsluttet den 25. februar 1931.

Else Elmose fortæller:
Albert Rasmussen var min far, og først på året 1937 kunne vi flytte til Solsortevej 4. Mine legekammerater skulle begynde i skole, så det ville jeg også, men Samsøgade skole hvor kammeraterne skulle gå, ville ikke modtage mig, fordi jeg var for ung, så min far måtte finde en anden skole, for i skole dét ville jeg. Frederiks Allé skole ville gerne have mig, og sådan blev det, selv om det var lidt langt væk for så lille en pige. Senere kom jeg i Christiansgade skole, hvor jeg fik min realeksamen.

Hvorfor ved jeg ikke, men jeg husker der var forbud mod at gå oven for Glentevej (den nuværende Fuglebakkevej)

Min far Albert Rasmussen fik kun 7 år i det nye hus, da han under besættelsen blev skudt på vej hjem fra et møde i Malernes Fagforening. Han fulgtes hjem fra mødet med fagforeningsformanden Albert Andersen. De blev begge dræbt. Min mor, der var stødt til på Viborgvej, blev vidne til drabene. At far blev dræbt var en fejltagelse, da han blev forvekslet med malernes kasserer L.C. Sørensen. Denne undgik at blive dræbt, da han på grund af sygdom var hospitalsindlagt.

Jeg har tit tænkt på, hvor svært det må have været for min mor, at hun, ud over sorgen, pludselig skulle klare det hele selv. En hjemmegående husmor med 2 børn, og et hus der nok var lidt dyrt at sidde i, men hun klarede det, idet hun lejede 2 værelser ud og fik et morgenrengøringsjob. Efter krigen fik mor en livslang pension fra Frihedsfonden.

Samme fond brugte et beløb til oprettelse af ungdomskollegier i Århus. Det fik navnet 4. Maj Kollegiet. Hvert af de 54 værelser har et navn over døren, over et af værelserne står min fars navn. Jeg blev konfirmeret i Markus kirke, da Møllevangskirken først blev opført i 1959. I 1954 rejste jeg fra kvarteret, og vendte tilbage til barndomshjemmet i 1969, hvor min mand Svend-Aage Elmose og jeg stadig bor.



Vej og husnummer: Solsortevej 6
Opført år: 1936
Huset er: Rødstenshus i to etager
Bygherre: L Klarskov Larsen

Grunden blev købt af gartner Laurits Klarskov Larsen og papirerne blev underskrevet den 13. januar 1930.
Arealet udgjorde 985 m² og købesummen androg 2.462, 50 kr.
Sælgerne var den velkendte Weis-familie.
Huset blev forsikret for kr. 19.320 i Købstædernes Almindelige Brandforsikring.
Huset kostede 15.901,64 kr. at opføre.

Den tidligere formand fortalte til Aarhuus Stiftstidende:
"Jeg er så glad for at bo her"
Den 89-årig Laurits Klarskov har boet 50 år på Fuglebakken.
Her vil jeg bo, sagde den unge gartner Laurits Klarskov til sig selv i 1930 – og så købte han uden den store betænkningstid grunden Solsortevej 6 i Fuglebakkekvarteret. Prisen var til at komme over: To kroner og halvtreds øre pr. kvadratmeter.

Siden fik Laurits bygget et hus på grunden. Og i det befandt han sig så godt, at han ikke en eneste gang i løbet af 50 år har tænkt på at flytte.

Selv om han skulle få lyst her i sin sensommer, ville han næppe kunne afse den nødvendige tid. Laurits Klarskov har nemlig fartstriber på skoene. Her suser han hen i pensionist-frimærke-klubben Vestergade 21 hver onsdag, ellers ville klubben komme til at mangle sin formand. Den post bestrides af – Laurits.

Klubben er også for førtidspensionister. Kig ud og se, om temperaturen passer dig, opfordrer Laurits Klarskov.

I hans eget køkken nærmer temperaturen sig ofte kogepunktet, når han går i gang med at bage kringler til frimærkeklubben – eller når han sylter frugter fra haven. I år har han lige lavet 25 bøtter stikkelsbærgelé.

Det her med at bage og sylte er noget, som jeg har lært mig selv, efter min kone døde. Men jeg kan ikke spise det hele selv, så jeg er nødt til at forære det meste til venner og bekendte, forklarer Laurits Klarskov og ser ikke spor ærgerlig ud.

»Jeg er så glad for at bo her«

89-årige Laurits Klarskov har på mandag boet 50 år på Solsortevej 6



På mandag skal han til Norge en lille smuttur, men tanken om den tur smører ikke hans snakketøj i særlig grad, for der har den berejste pensionist allerede været fem gange.

Med langt større entusiasme fortæller han om turene til Jugoslavien og Luxemburg her i foråret – for slet ikke at tale om turen til Sovjet forrige sommer.

Nu har den tidligere gartner fået lyst til at vise haven frem for journalisten, og turen ned ad trappen fra første sal klares i en ruf. Stokken, som Laurits bærer på, er vist nærmest til pynt.

Ja, haven bliver måske lidt miserabel, når jeg er væk en dag, for søster, (der var hans datter) som bor nedenunder, har nok ikke tid at passe den.

Men fordele har det da også, for når haven er groet til kan naboerne jo ikke undgå at lægge mærke til, at nu er han væk, den gamle, griner Laurits.

De 50 år i huset (grunden blev udstykket den 26. februar 1930, men ikke bebygget straks) på Solsortevej 6 bliver ikke fejret, da hovedpersonen som nævnt rejser til Norge på jubilæumsdagen.

Men hvis der alligevel kommer nogen søn-



dag, så får de en snaps, lover byens mest aktive 89-årige. (han er fra august 1897, så alderen var omkring 84 år).
Afskrift fra Aarhuus Stiftstidende 1980.
Teksten i parenteserne er rettelser til artiklen foretaget af barnebarnet Anne Rowling.

Anne Rowling fortæller om sin morfar og mormor samt familie. (suppleret med oplysning fra forhandlingsbogen):
Laurits Klarskov erhvervede antagelig grunden, Solsortevej 6, da den blev udstykket i februar 1930.
Huset blev bygget noget senere, måske først i 1936.
Morfar Laurits Klarskov Larsen blev født i august 1897 og han giftede sig i 1923 med min mormor Else. De fik 2 børn, datteren Jenny (min mor) og sønnen Poul.

Både Else og Laurits Klarskov var meget udadvendte mennesker, så de blev hurtigt kendte personer i kvarteret. De gjorde et stort socialt arbejde for alle. Min mormor havde bl.a. syklub for de unge piger, og hun var med i opstarten af idrætsforeningen. Else Klarskov var også i front, når der skulle laves sange og kostumer til fester, ja det var simpelthen hende der lavede sangene.

Klarskov blev valgt til grundejerforeningens formand i 1939 og bestred den post indtil 1956 og igen fra 1959 og til 1972. Han var således grundejerforeningens formand i ca. 30 år.

Under krigen gemte fru Klarskov frihedskæmpere og deres tøj på loftet. Laurits vidste ikke /ville ikke vide noget om det, men han var stolt over hendes engagement.

Min morfar samlede på frimærker, og kom ofte i klubben i Vestergade. Man kan sige Klarskov "sad" på alt hvad han ejede – han var noget påholdende.

Min morfar talte ofte om, at han ønskede sig en bil. Han fik bil, af mærket DAF, men det var desværre en invalidebil, lige hvad han på det tidspunkt havde brug for.

Ægteparret Klarskov havde den store sorg at miste deres søn. Paul blev dræbt, da han faldt ned med sit svævefly i 1950. Han fløj over Sjælland og Sverige.

Else Klarskov døde i 1973 – hun blev 74 år.
Laurits Klarskov døde i 1993 – han blev 96 år.

Aage Henry Andersen, blev gift med Jenny, som er datter af ægteparret Klarskov

De fik datteren, Anne, som kunne fortælle om sin far i forbindelse med krigen.

Faderen, Aage H. Andersen, var modstandsmand og var blevet "taget" af tyskerne og sat i Århus arrest. Tyskerne havde dødsdømt alle 8 i hans gruppe ved en krigsret den 24. november 1943.

En benådningsanmodning blev afvist, og en fuldbyrdelse af dødsdommene blev udført, mens eksekutionen udsattes for så vidt angik Aage Henry Andersen. Havde tyskerne allerede den gang bestemt at Andersen skulle benådes?

Pludselig kom der en meddelelse via byrådskontoret, at tyskerne tillod, at han blev gift med Jenny. Det blev borgmesteren, som foretog vielsen i en lille gang i tinghusets arrestbygning. De blev gift den 31. december 1943.

Da Annes forældrene blev gift, fik de 2 sæt spisebestik i tretårnet sølv. Knive, gafler og skeer fra "byen"

Aage Henry Andersen blev sendt til Buchenwald (den største koncentrationslejr på tysk grund) i 1944. Han slap ud af lejren og "gik" hjem til Danmark uden at blive opdaget.

Ankommet til Danmark boede han på Fuglebakken et kort stykke tid, og ellers boede han "under jorden" i Ålborg indtil krigen var forbi.

Vej og husnummer: Solsortevej 8
Opført år: 1932
Huset er: Rødstenshus i to etager
Bygherre: Jens Kristiansen.

Gerhard Deding, tidligere Solsortevej 8, skriver:

Først nogle data om min familie.
Min far: Tømrermester Jens Kristiansen, f. 09.10.1891, død 6.8.1956.
Min mor: Katrine Kristiansen, f. 02.10.1896, død 6.7.1970.
Børn: 3 sønner, der i 1956 skiftede efternavn til Deding

Gerhard f. 25.11.1929.
Henry f. 22.9.1932, død 23.12.2002
Aage f. 18.7.1935, død 26.1. 2002

I 1932 byggede far huset på Solsortevej nr. 8. Man har fortalt, at det var det første hus på "firkanten" afgrænset af Solsortevej – Fasanvej – Fuglebakkevej – Fuglesangs Allé.

Vejene var dårlige i 1932. Ved min broder Henry's barnedåb sad en eller flere biler fast i "mudder".

Jeg gik i underskole, Samsøgades skole fra1936 til 1941, mellemskole, Munkegades skole 1941-45,i gymnasium, Marselisborg 1945 – 48 og Polyteknisk Læreanstalt i Kbh. 1948 – 1953.

Jeg var soldat 1953 – 1955 på Sjælland. Fik ansættelse hos rådgivende ingeniør i Århus 1955 – 57 og ansat ved Århus Havn 1957 – 95.

Jeg har boet på Solsortevej 8 i to perioder:
Første periode fra 1932 til 1948 (fra 3 til 18 år)



Af mulige interesse fra min drengetid vil jeg nævne:

Mellem Fuglesangs Allé og Ringgaden var der marker, der dyrkedes af Frydenlundgården. Her var det meget spændende for os drenge at lave lange gange/stier ind i kornmarken. Gårdejeren, der så vidt jeg husker hed Bendixen, jagtede os.

Engang kom han til min far for at beklage sig. Under samtalen lå jeg under sofaen i stuen og gemte mig. Det glemmer jeg aldrig.

Vi drenge på Fuglebakken sloges med drenge fra Poul Martin Møllers Vej. 15 – 20 drenge på hver side. Vi bevæbnede os med grene og gik i krig i "ingenmandsland". Ingen kom noget alvorligt til.

Jeg var med fra starten af idrætsforeningen Fuglebakken.

Vi startede med at spille fodbold på en elendig bane øst for Solsortevej. Lille bane. Målene så besynderlige ud.Overliggeren havde normal længde, men da banen var meget lille, havde man gjort bredden af målet mindre, ca. 1 m i hver ende.Målet var forberedt for flytning til en bane af normal størrelse.

Boksning

Vi drenge var jo meget optaget af boksebrødrene Brendstrup, tvillingerne og lillebroderen.

Jeg overværede et Jydsk mesterskab, hvor alle tre blev mestre.

Under krigen

Under krigen havde vi en lejer på 1. sal, fru Wind. Enlig dame, som var massør på Ortopædisk Hospital. Hun husede sabotører, der var gået under jorden, og som var på flugt.

Engang blev en af dem taget på hovedbanegården. Han havde en nøgle til lejligheden på sig og blev tvunget til at fortælle, hvorfra den stammede.

Gestapo og håndlangere holdt huset under opsyn.

De holdt i en bil ved krydset Solsortevej – Fasanvej. Fru Wind var heldigvis på ferie. Min mor fik kontakt med overlæge Thomasen, der advarede fru Wind, som så "gik under jorden". Hun flyttede til København.

En nat kl. 04:00 kom Gestapo m.fl. De vækkede os. Far måtte låse dem ind på førstesalen. En af dem var dansker. Der var heldigvis ingen sabotører i lejligheden.

Under retsopgøret efter krigen genkendte min far danskeren, og vidnede i sagen mod ham.

Flyvning

Fra Charlottehøj var der flyvning.
I 1939 fik jeg sammen med Poul Klarskov (der siden omkom, da hans svæveflyver faldt ned) min luftdåb. Piloten hed Viuf.

Anden periode 1955 – 63.

Jeg blev civilingeniør i 1953, var soldat til 1955, og flyttede til Århus derefter.
Jeg boede som ungkarl hos mine forældre.
I 1956 købte min bror Henry og jeg Solsortevej 8.
I 1957 blev jeg gift med Grethe. I 1959 købte jeg Henrys andel.
Vi fik en datter i 1957 og en dreng i 1959.
Grethe og jeg solgte huset 1963 og købte i stedet hus på Pigeonvej 10 i Holme. Det solgte vi igen 1983, hvorefter vi flyttede til Dalsvinget 7 i Højbjerg, hvor vi stadig bor.

Vej og husnummer: Svalevej 2
Opført år: 1929
Huset er: Rødstens hus i to etager
2 ejere i 1930: på 1 sal Ejner Grauballe i stueetagen købmand J. Christensen

Niels Horup Andersen, Tilst, skriver om sine bedsteforældre, som havde købmandsforretningen Svalevej nr. 2:
Min bedstefar - Søren Horup (født den 13. maj 1881) og min bedstemor Else Marie Nielsen (født den 25. februar 1889) blev gift den 21. februar 1910 i Budolfi Kirke, Aalborg.

Min bedstefar var uddannet mejerist, og var i en lang periode mejeriejer, dels i Skibsby i Vendsyssel og i Randers, inden de flyttede til Århus. Her fik de et mejeriudsalg i Tordenskjoldsgade på Trøjborg.

Efter mejeriudsalget fik de en købmandsforretning i Åbyhøj, og derefter flyttede de til Svalevej 2.

Hvornår de startede forretningen på Svalevej står lidt dunkelt, men jeg vil gætte på, at det var omkring 1933. I hver fald havde de forretningen, da 2. verdenskrig startede.
Min bedstemor, som var medhjælpende hustru i butikken, døde den 7. november 1963. Min bedstefar fortsatte med at drive forretningen alene næsten indtil sin død den 18. februar 1969 i en alder af 88 år.

Fjorten dage før sin død kom han på De gamles Hjem på Trøjborg.

Mine bedsteforældre sad til leje, idet ejeren, taxavognmand Ejner Grauballe, boede på 1. sal.

En beskrivelse af forretningen.
Forretningslokalet var ikke større end 15-20 kvadratmeter.

Der var en disk med vægt/m lodder, et glasskab med tobak. Der var også en holder til indpakningspapir og ved facadevinduet var





der en elektrisk kaffemølle. Under disken var der hylder til diverse ting.

Bag disken var der hylder til varerne, og derunder skuffer til mel, sukker, ris vaskepulver m.v. i løs vægt.

I sortimentet var der også smør og margarine i løs vægt, hvor kunderne så kunne købe f.eks. 100 gr., eller hvad kunderne nu ønskede.

Ellers var der, hvad der findes i en købmandsforretning, såsom øl, vand, spiritus. Der var også hvidtøl i 5 liters flasker. Disse flasker var emballeret med træstave udenom, holdt sammen af ståltråd.

Mælk var ikke i sortimentet, men så vidt jeg husker, var der et mælkeudsalg på venstre side af Svalevej - ikke langt fra min bedstefar. Måske nr. 3 eller 5.

I kælderen var der tre rum, som hørte til forretningen, og som udgjorde varelageret med bl.a. kartofler, som der var et stort salg af. Jeg kan huske, at han også handlede med brændsel.

Kunderne havde en kontrabog hos købmanden, og hver den 1. i måneden blev regningerne betalt.

Service med udbringning af varer var der selvfølgelig også.

På et af billederne er købmanden ved at fylde benzin på en kundes bil. Der var ikke selvbetjening dengang.

Bemærk i øvrigt, at købmanden har kasket på. Det var utænkeligt, at han gik ud for at tanke en bil uden at have sin kasket på hovedet.

På hjørnet af Svalevej og Drosselvej var der en herreskrædder Mikkelsen, hvor jeg som dreng ofte fik syet tøj, som jeg fik af mine bedsteforældre - endnu mens mine forældre boede i Himmerland.

Vej og husnummer: Svalevej 5
Opført år: 1930
Huset er: Rødstens hus i to etager med mejeriudsalg i kælderen
Bygherre: Møllearbejder C Nielsen
Navn: Arnen

Svalevej 5

Fra 1944 til 1961 ejedes huset af Frida og Svend Thomsen, her var mejeri i kælderen.

Indehaveren kørte rundt med mælk til områdets beboere.

Frida Thomsens bror **Per Brøgger** har fortalt følgende:

Per Brøggers søster og svoger havde mejeri på Svalevej. Derfra havde han en mælkerute.

Specielt en tur huskede Per. Det var under krigen, hvor han blev standset af tyske soldater, som ville købe mælk. Det nægtede han dem. Derfor blev de noget aggressive, en af soldaterne røg på en cigaret. Han begyndte at pulse meget voldsomt på den, for at få en stor glød, hvorefter han satte cigaretten ned til dækket. Ville Per ikke sælge mælk, ville han punktere dækket. Heldigvis kom en officer til og klarede problemerne for Per. Han solgte dem ikke mælk.



Vej og husnummer: Svalevej 17
Opført år: 1930
Huset er: Rødstens hus i to etager
Ejer i 1937 var arbejdsmand C. Haakonson
Navn: Hjem

Inger og Egon Andersen fortæller om deres hus:

Det siges, at møller Weis lod huset bygge som pensionistbolig til en af hans arbejdere, Haakonson, i 1927/28. Haakonson boede i huset indtil 1941/42.

Derefter overtog Marqversen huset og boede der indtil 1964.

Da Marqversen flyttede ind, var der toiletspande med indhold i kælderen. Indholdet var antagelig til brug som gødning i haven.

Endvidere var der høns i kælderen i et dertil indrettet/bygget rum.

Begge dele blev meget hurtigt afskaffet.
Inger og Egon Andersen overtog huset i 1964, og har boet der siden.

Inden de flyttede ind var der et vandløb gennem haven, men det blev tildækket. De første år de boede i huset var der problemer i haven med det tildækkede vandløb. På visse tider af året var der meget blødt et sted i haven.

Inger Andersens kreative evner er kommet til udtryk i forbindelse med udsmykning af en garageside, der vender ind mod husets grund.

Endvidere har hun lavet det relief, som hænger på husets gavl, og vender ud mod gaden.





Svalevej 20, ca. 1950



Svalevej 23, 1923



Svalevej 18, 1927

Vej og husnummer: Vagtelvej 4
Opført år: 1927
Huset er: Rødstens hus i to etager
Bygherre: Jens Vestergaard

Dette er et uddrag af Tage Vestergaards beretning i Århus Stifts Årbøger 2005.
Stykket er gengivet med forfatterens og Historisk Samfunds tilladelse.

Tiderne ændrede sig, og i begyndelsen af 1931 stod det så sløjt økonomisk til hos mine bedsteforældre, at mine forældre besluttede at flytte ind i den lille stuelejlighed i Søgade, vistnok mest for at hjælpe lidt på den meget trængte familieøkonomi.

Lejligheden bestod af en meget lille stue, et lille soveværelse og et køkken.

Min fars forældre, Else Kirstine og Jens Vestergaard, boede i et hus på Fuglebakken. Min bedstefar havde selv ladet det bygge som delvis selvbyggeri i 1927. Bedstefar var murerarbejdsmand, og bedstemor var hjemmesyerske for Magasin i Århus. Jeg husker, at jeg ofte var på besøg hos dem.

Men en sommerdag i 1936 skete der noget særligt. Mine bedsteforældre kom og hentede mig, jeg skulle med dem hjem, og jeg skulle bliver der i flere dage. Jeg forstod ikke meget af hvorfor, jeg var blot glad for at skulle med.

Men forklaringen kom nogle dage senere. Jeg havde fået en lillesøster.

Nu var der rigtigt blevet trangt i det lille soveværelse, ja der var faktisk for lidt plads. Så helt uden at tage mig med på råd, jeg havde nok heller ikke forstået noget af det, så blev det besluttet, at vi skulle flytte op i mine bedsteforældres hus. Hos dem var økonomien også blevet noget vanskeliggjort af arbejdsløsheden i begyndelsen af trediverne, derfor måtte de enten tage en lejer ind eller forlade huset. Det kom derfor som en lettelse for dem, at vi havde for lidt plads og godt ville flytte ind hos dem.

Min farfar og farmor boede i en villa på Vagtelvej (nr. 4). Huset var bygget som et enfamiliehus. Vi kom til at bo i stueetagen, og mine bedsteforældre boede så på første sal. Den lejlighed, vi fik, var en regulær toværelses, en god stue, et soveværelse og et stort køkken med komfur. Der var ikke indlagt gas i huset, og heller ikke toilet, der var lokum i kælderen. Der gik flere år, inden vi fik indlagt træk og slip, og gas fik vi aldrig.

På førstesalen var der en stue og et soveværelse, intet køkken, min bedstemoder fik indrettet et køkken i kælderen. Det må have været meget surt for bedstemor, der havde været vant til at have hele huset for sig selv, og så pludselig at skulle indordne sig på denne akavede måde, men hun holdt det alligevel ud i mange år.



Vej og husnummer: Vagtelvej 7 c
Opført år: 1927
Huset var: pudset hus i to etager
Ejere i 1931: Enkefrue D. Bang og lokomotivfyrbøder A.E. Salling.
Købt i 1932 af Maskinmester H.K. Christensen
Navn: Digehuset

Else Buus, som har boet på Vagtelvej, skriver:

Mine forældre købte "Digehuset" på Vagtelvej i april 1932 for 20.000 kr. Jeg var 5 år gammel, den midterste af 3 piger, da vi flyttede dertil, og jeg boede der indtil 1951.

"Fuglebakken" blev således mit barndomsland, og mange gode minder har jeg derfra. At beskrive vores tilværelse der uden at blive "rørstrømsk" og nostalgisk er svært, men det får så være. Jeg forsøger:

For os var Fuglebakken den firkant, der afgrænses af Viborgvej, Fuglesangs allé, Fuglebakkevej og Vagtelvej. Som børn kom vi sjældent længere væk fra vores firkant. Det skete først, da Idrætsforeningen Fuglebakken blev dannet i 1943-1944. Da lærte vi resten af Fuglebakken nord for Fuglebakkevej at kende. Vi legede også meget med nabobørnene på Transformatorstationen og på gartneriet "Solhøj". Det viste sig at blive til livslange, værdifulde venskaber. På et aktuelt kort over Århus By i dag fylder Fuglebakken kun lidt, men i vores firkant var der plads til 3 købmænd, en brugs, 2 bagere, en slagter og et mejeri. Der var også plads til en fiskemand, som kom en gang om ugen, syngende om dagens gode tilbud. Posten kom to gange daglig, og om søndagen var der mulighed for at få søndagsbrev: et brev med dobbelt porto, samt en påtegning "Søndagsbrev" og et tydeligt, diagonalt kryds.

Og i dag er der næsten ingen handlende. Gad nok vide, om fuglebakkebeboere kommer hinanden lige så meget ved nu, som dengang. Mejerimanden, hr. Thomasen fra Svalevej, kom dagligt til døren med varer, men der blev også udvekslet nyheder. Vores købmand, hr. Mortensen, havde sin lille butik på hjørnet af Fuglesangs Allé og Drosselvej. Alt hvad der blev købt i månedens løb, blev skrevet op i en såkaldt "Kontrabog", og blev betalt til den 1. Ved juletid sendte mor sine opskrifter til købmanden. Tilbage kom afmålte ingredienser til brunkager, vaniljekranse og klejner. Vi fulgte med i hinandens liv. Og så var der posten, Hans Marius Pedersen (Post Pedersen), som satte pris på selv at overrække det brev, som han vidste, var ventet. Da ringede han på døren og stod med brevet på ryggen for selv at opleve modtagerens glæde. I en periode midt i 50'erne, var jeg med min familie i Venezuela. Vi rejste derover med et barn, og kom efter 4 år tilbage med 4 børn, så der var nok at skrive om. Min mor har gemt alle brevene fra dengang, så i dag har jeg en hel dagbog fra den periode. Se, det var jo ikke sket i dag, hvor vi har e-mail, SMS'er og mobiltelefon til rådighed. Almindelig telefon og telegram havde vi, men taksterne var høje. I stedet skrev vi lange ugentlige breve. Når det gik højt – f. eks. for at meddele endnu en barnefødsel – gik der dog et telegram af sted.

Selve "Digehuset" var indbegrebet af romantisk hygge. Det var beklædt med Blåregn, og havde småsprossede ruder. Husker især, hvor dejligt det var at komme hjem en aften, gå langs diget med de mange blomster, og se velkomstlyset i de små ruder. Haven var stor, jeg husker, at far sagde, at den næsten var en halv tdr. land. Far arbejdede på skift som maskinmester på Belysningsvæsenet, men han var en

stor amatørgartner. Der var mange frugttræer – æble-, pære- og blommetræer samt frugtbuske. Vi havde ofte besøg af familie og venner, som fik af havens frugter. Der var også mange mistbænke, hvor der blev priklet og plantet. Jeg har set far prikle ud om aftenen med lommelygte. Vi overtog haven med mange planter, og flere kom til. Min mor solgte blomster, bundtet i buketter, til blomsterhandler Abel, der lå på Store Torv, lige over for Borgporten

Lykkelig barndom med en mor, der altid var der, når vi kom fra skole, og det samme gjaldt alle vore legekammerater på vejen. Der var ikke noget, der hed skolefritidsordning eller fritidshjem. Der var næsten ingen biler, og vi havde mange lege: tag fat, røvere og soldater, gemmeleg og de særlige forårslege, nipsenåle, hønseringe, sjippetov, hinkesten, hoppe i paradis eller i "mand". Efterhånden som dagene blev længere, fik vi lov til at lege ude til sent på aftenen. Jeg begyndte min skolegang som 6-årig i Christiansgades skole (overfor Ridehuset). Det var lang vej at gå for en lille pige.

Vi oplevede besættelsen den 9. april 1940. Vågnede ved larm fra flyvemaskiner, og ude i haven fandt vi løbesedler, hvor der stod "Oprop" (så kunne tyskerne nemlig bruge de samme sedler i Norge, hvor deres tur også gik hen.) Det var vejrmæssigt en skøn forårsmorgen, og vi blev holdt hjemme fra skole. Om eftermiddagen var jeg med min far ude på Ringgaden, hvor den første tyske kolonne arriverede. Den blev afsluttet af en lille mand på motorcykel. Jeg vinkede til ham, og indkasserede straks en lussing fra far. Senere på eftermiddagen tog far på planteskole, og købte en guldhængepil, som skulle være vort "værnetræ". Jeg husker endnu, hvor højtideligt det var, da han plantede træet med ordene:" Vi planter nu dette træ til værn for fred og frihed".

De følgende fem år var præget af besættelsen med mørkelægning, udgangsforbud, rationering etc. Det drejede sig om fem helt usædvanlige hårde vintre. Århus-bugten var isbelagt. Der blev pilket torsk midt ude i Bugten. Brændsel var der ikke meget af. Far skar tørv i en mose hvert år. De blev efter tørring opbevaret i et skur i et hjørne af haven. I køkkenet blev der opmuret et komfur, som foruden sin normale opgave havde en væsentlig funktion som varmekilde. Hele familiens dagligdag udfoldede sig her om vinteren, hvor der altid var dejlig varmt dagen igennem. Når vi gik i seng om aftenen, havde vi en avisindpakket, varm mursten med. Om morgenen gjaldt det om at komme hurtigt væk fra den tunge, rimfrostbelagte dyne og ned i det lune køkken, hvor varmt tøj og morgenmad ventede. Den gang cyklede vi til skole hver eneste dag, så vi kendte den smalle cykelsti op ad Viborgvej. Cyklen var altid med os i skole, om vi så skulle bære den gennem de største driver. Der var meget koldt i klasseværelserne. Især i fysiklokalerne i den hvide bygning på Katedralskolen. Jeg husker den første pige, der dristede sig til at komme i skole i lange bukser. Rektor Christiansen (kaldet "Wuppe") sendte hende sporenstregs hjem med besked om at skifte til anstændigt tøj.

Efter konfirmation i året 1940 fejrede vi konfirmander også dengang "blå mandag". Turen gik til konditoriet "Marie Christensen", hvor vi bestilte husets berømte chokolade og lagkage, men forventningen glæde blev desværre kort. Et par tyske soldater kom og satte sig ved vores bord, vi fortrak og måtte efterlade vores bestilling urørt.

I 1942/43 blev far frihedskæmper. Imellem

efterladte papirer fra far har jeg fundet følgende linjer:

"Der løber en Vold histnede. Langt ind over Mark og Hede går Mindets mægtige Spor. Det varsler os: Er I rede? Eller elsker I kun - i Ord?"

Det blev ord, som frihedskæmperne gjorde til deres. Vi skylder dem megen tak. Hans gruppe deltog i modtagelse af nedkastede våben efter kodemeddelelser i den engelske radio, som omhyggeligt blev aflyttet diskret hver aften, med oplysninger om, hvor





og hvornår modtagegrupperne skulle være på plads. Ved nedkastningerne blev benyttet faldskærme af fineste nylon, på den tid et nyt og ukendt materiale i Danmark. De bjergede skærme blev omhyggeligt indsamlet og gemt til senere brug. Våbnene blev gemt på fars arbejdsplads Århus Belysningsvæsen. På et tidspunkt måtte han gå "under jorden", men vi børn blev naturligvis ikke holdt underrettet om hans gøren og laden i så henseende. Vi var dog hver aften forberedt på ransagning af hjemmet, og det blev min søsters og min opgave at finde gemmesteder til faldskærmene, som far et par gange kom hjem med. Jeg kan godt fortælle, at det var svært at finde et sikkert sted. Til sidst gik vi ud på privatvejen, der lå mellem os og gartneriet Solhøj. For enden af denne vej var der et vandtårn, der kravlede vi op og fandt et sted oven på de høje stabler af kasser med blomsterløg, og der blev de liggende til befrielsen.

Jeg husker, at vores nabo, møbelhandler Petersen, havd e en ung pige, som de i begyndelsen var meget godt tilfreds med. Om eftermiddagen, og når der kom gæster, var hun iført sort kjole, lille hvidt forklæde og hvid kappe. Sådan var det, at have "stuepige" den gang. Vi fandt senere ud af, at hun var den berygtede stikker Grethe Bartram. Hun blev imidlertid sagt op, ikke fordi man var utilfreds med hende som stuepige, men det bekymrede, at man havde på fornemmelsen, at der stod nogen i skellet, kaldet skovbunden, ind mod vores have. Det viste sig senere, at frihedskæmperne havde forsøgt at likvidere hende. Efter krigen blev hun dødsdømt, men det blev ændret til en lang fængselsdom.

Men, så kom befrielsen den 4. maj 1945. Frihedsbudskabet fra England blev flere gange gentaget i aftenens løb. Vi jublede alle meget højt, og faldt hinanden om halsen. Vi sad oppe hele natten hos tømrermester Due Petersen, Vagtelvej 1, sammen med en anden af vore nærmeste naboer familien Christensen, Solhøj. Vi savnede min onkel fra transformatorstationen. Han var flygtet til Sverige, og hans kone var sendt til Frøslevlejren. Stor var jubelen, da far kom hjem på en kort visit med frihedskæmper- armbind på.

Næste dag var regnskabets dag. Dengang havde vi ingen medlidenhed med dem, der havde gået tyskernes ærinde. Vi syntes alle, at de bare fik deres fortjente straf. Sådan var det dengang. Vi andre glædede os over vores guldhængepil. Jeg kan høre far sige: "Aldrig har den været smukkere."

Men så fulgte dejlige ungdomsår. For mig på det nye, unge universitet. Jeg mindes studieårene og herunder sommerens ugentlige koncerter i aulaen med byorkesteret og Thomas Jensen. Og universitetets årlige vårfest. Blandt disse blev dog især festen i 1951 – den sidste jeg var med til under studiet i Århus – en minderig oplevelse. Jeg havde en lang, hvid kjole på, syet i etager af fineste faldskærmsnylon. Jo, mor fik meget ud af de nedkastede skærme. Der er mange ting, man tænker på med glæde.

Digehuset, som det var i sin tid, er for længst væk og erstattet af et smukt nyt, tidssvarende hus. Jeg har talt med de mennesker, som bor der nu. De har boet der siden 1964, da far og mor solgte huset. Det er siden pænt renoveret, men stedet er det samme. Far plantede i sin tid en Gingo Biloba, et sjældent såkaldt tempeltræ. Det står der endnu. Jeg så den og mærkede kontinuiteten. Fuglebakken blev for os (og for de nye ejere af Vagtelvej 7) – et sted, man tænker tilbage på med glæde og varme.

Vej og husnummer: Ørnevej 7
Opført år: 1926
Huset er: hvidkalket i to etager
Bygherre: Chr. Christensen
Navn: Ørnbjerg

Lidt af Ørnbjergs historie

Lea Nielsen & Erik Rahbek Schmidt fortæller om huset:

Under oprydning på loftet for nylig genfandt vi en kasse med Politikens Magasinet, som stod i huset, da vi i maj 1988 flyttede ind.

Avisen var adresseret til Chr. Christensen, Vibevej 7, og det fik os til at huske historien om, at da familien Christensen havde navngivet huset Ørnbjerg efter hans families ejendom Ørnbjerg Mølle på Djursland, gik de til kommunen for at få ændret vejens navn, "for Ørnbjerg kan ikke ligge på en fredelig fugls



vej". Det må have været i de dage, da kommunen var til at snakke med om den slags ting. I hvert fald hedder vejen nu ikke længere Vibevej, men Ørnevej, hvilket af og til forvirrer taxachauffører, som forventer at rovfuglevejene ligger i den øverste del af Pipkvarteret.

Historien om familien Christensens byggeri af Ørnbjerg har vi hørt dels fra sønnen Hagbarth Christensen, som var bogtrykker i Viby, dels fra en sygeplejerske på det daværende Amtssygehus. Hun var barnebarn af de gamle Christensens. Hvor korrekt historien er, har vi dog ingen mulighed for at vide.

Chr. Christensen skulle som ældste søn overtage Ørnbjerg Mølle en dag, men han giftede sig med en pige fra Århus, som ikke kunne affinde sig med at bo så langt ude på landet, og parret flyttede derfor til Århus. Chr. Christensen fik efter sigende arbejde som arbejdsmand på havnen.

På et tidspunkt har familien besluttet at bygge hus i det nye Pipkvarter, og huset skal have været et af de første i kvarteret. Byggeåret angives skiftevis som 1926 og 1927. For at kunne klare udgifterne måtte alle familiens fem voksne børn blive boende hjemme. Huset blev bygget som et tofamilieshus, men har aldrig fungeret som andet end enfamilieshus, dog boede familiens to ugifte søstre til sidst på hver sin etage.

Da vi købte huset (af Anna Margrethe Christensen og dødsboet efter Sigrid Christensen v/ de privatskiftende arvinger v/ bogtrykker Hagbarth Christensen, Viby) var der på skødet tinglyst en servitut om bopælsret for sælger Chr. Christensen og hustru på livstid, så døtrene har formentlig i begyndelsen haft deres gamle forældre boende.

Vi fik, under sælgers advokats modvillige medvirken, slettet denne servitut, for, som advokaten skrev: "... Den nævnte bopælsret er i sin tid tinglyst til fordel for forældrene til sælgerne og disse er afgået ved døden i henholdsvis 1951 og 1958 og servitutten er således uden reelt indhold. ..." Men netop fordi den var uden reelt indhold, ville vi gerne have den slettet, så det blev den.

Sygeplejersken på Amtssygehuset var kommet meget i huset som barn, og mindedes blandt andet den lange bænk, som stod ved husets østside (sydsiden?). Det er den bænk, der nu står i vaskekælderen.

Hagbarth Christensen fortalte, at det sydvendte værelse ovenpå havde været hans - husets smukkeste værelse, kaldte han det.

Huset var, da det blev bygget, ikke forsynet med vandkloset, men det lille toiletrum på trappen var "forberedt for vandkloset", som man kan se på tegningerne af huset. Da vi flyttede ind, var der etableret badeværelse i kælderrummet nedenunder, og her var husets eneste håndvask udover køkkenvaskene. Det nuværende badeværelse ovenpå var dengang køkken.

Den ydre del af husets skorsten var blevet taget ned i forbindelse med etableringen af fjernvarme, formentlig en gang i 50'erne, men gruekedlen i vaskerummet overlevede, indtil vi i 2003 fik istandsat kælderen. Da den indre skorsten stod intakt, var det relativt let at etablere brændeovn, hvilket vi fik gjort engang i begyndelsen af 90'erne.

Vej og husnummer: Ørnevej 8
Opført år: 1930
Huset er: Dobbelt hus i to etager
Bygherre: Albert Andersen

Her boede maler Albert Andersen med familie, han havde været medlem af bestyrelsen siden 4. juni 1936, ligesom han også var med til at starte idrætsforeningen Fuglebakken, hvor han virkede som næstformand.

Albert Andersen blev dræbt den 7. december 1944. Den 7. december om aftenen fulgtes Andersen, hjem fra et møde, med kollegaen Alb. Rasmussen som boede Solsortevej 4. De blev begge skudt af tyske håndlangere. (Se Solsortvej 4.)



Vej og husnummer: Viborgvej 72
Opført: 1912
Huset var: et hvidkalket hus i 2 etager
Bygherre: S. Rasmussen
Villanavn: Solhøj

Fra bogen Historisk-topografisk Beskrivelse fra 1925

Gartneriet "Solhøj" blev anlagt i 1912 af gartner S. Rasmussen, som også opførte villaen på grunden.
Siden blev det ejet af handelsgartner Niels Jensen.
Gartneriet er grundlagt 1914 af Solberg Rasmussen.
Ejedes af S. M. Christensen, Fasanvej 17.

Georg Christensen fortæller:

I 1925 købte min far Ejnar Christensen gartneriet "Solhøj" på Viborgvej. Det var dengang på 2 tdl. Min far fik med tiden brug for mere jord, hvorfor han i midten af 40'erne købte han 6 tdl. af Bendixen på "Frydenlund". De 8 tdl. blev godt udnyttet, blandt andet var der tulipanmarker til stor fryd for naboerne. På gartneriet var der en formand, der hed Alfred Kruse Andersen. Han var meget engageret i frivilligt arbejde i Røde Kors, så i den forbindelse blev der holdt redningsøvelser på gartneriets område. Det var altid spændende at overvære.

Far solgte jorden fra i 1965, og området er nu fuld udbygget. Mine forældre beholdt villaen, og far boede der indtil sin død i 1990, mens min mor boede i huset til 2001, da hun flyttede på plejehjem.

I dag er villa "Solhøj" nedrevet, og der er bygget boliger på stedet.

Jeg er født og opvokset på "Solhøj", så jeg har mange erindringer derfra, samt om alle vennerne på Fuglebakken.

Det var andre tider, da jeg var barn. Jeg husker, at der én gang om ugen kom en fiskemand skubbende med en trækvogn med 2 store hjul og håndtag. Han havde mange slags fisk, men det jeg husker bedst er, at man kunne købe fiskehoveder til katten. Fiskehovederne kostede 2 øre pr. stk.

Og så var der jo latrinvognene. I 30'erne holdt de om dagen på en p-plads på syd siden af Viborgvej overfor hvor Kvickly på Frydenlunds Allé ligger i dag.

Billedet af gartneriet "Solhøj" er fra sommeren 1965. Billedet er bestilt af Georg Kristensen, Det ville han give sin far på hans 60-års dag. Billedet er taget i 300 meters højde.

Kulbunken på billedet er købt om sommeren (billige), for at blive brugt om vinteren.

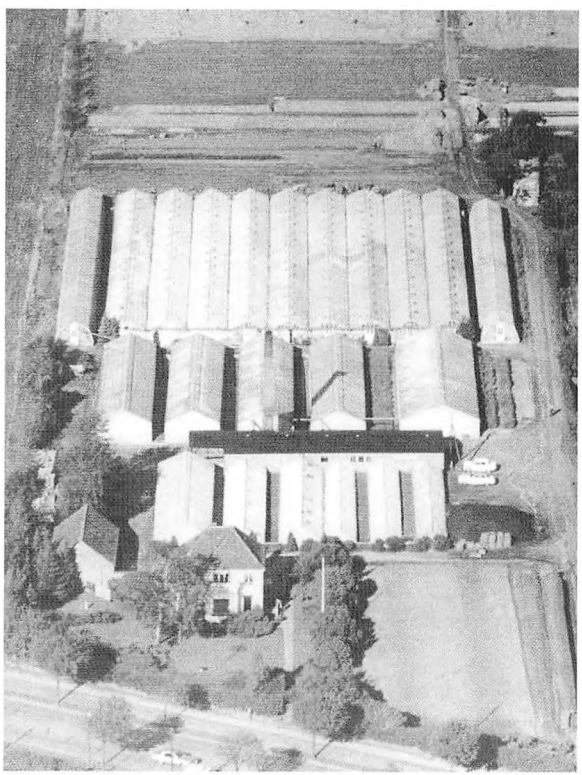

Idrætsforeningen Fuglebakken senere IHF.

Uddrag med tilladelse fra IHF s jubilæumsbog.

Her i boligkvarteret Fuglebakken fødtes idrætsforeningen som resultat af et gade-fodboldhold, en syklub, og mange andre sysler, som unge mennesker kunne fordrive tiden med, mens dagene mod krigens afslutning og Danmarks befrielse sneglede sig af sted, og aftenerne forekom endeløse bag mørklægningens gardiner.

Som besættelsen skred frem, og modstandsbevægelsens virksomhed voksede i styrke med illegale blade og sabotagevirksomhed, kom der hævnakter fra tyskerne. De nåede desværre også Fuglebakken.

Det betød, at befolkningen blev nervøse for at have deres store børn ude – specielt om aftenen. Det medførte, at forældre på Fuglebakken rettede henvendelse til grundejerforeningens bestyrelse.

Det var således ikke for idrættens skyld, at man startede en forening for de unge på Fuglebakken. Det var mere for at holde børnene beskæftiget om aftenen på et sted, hvor man mente, de var i sikkerhed. Utrygheden i disse tider var en evig plage for forældre med børn og for alle, der var tvunget uden for hjemmet i aftentimerne.

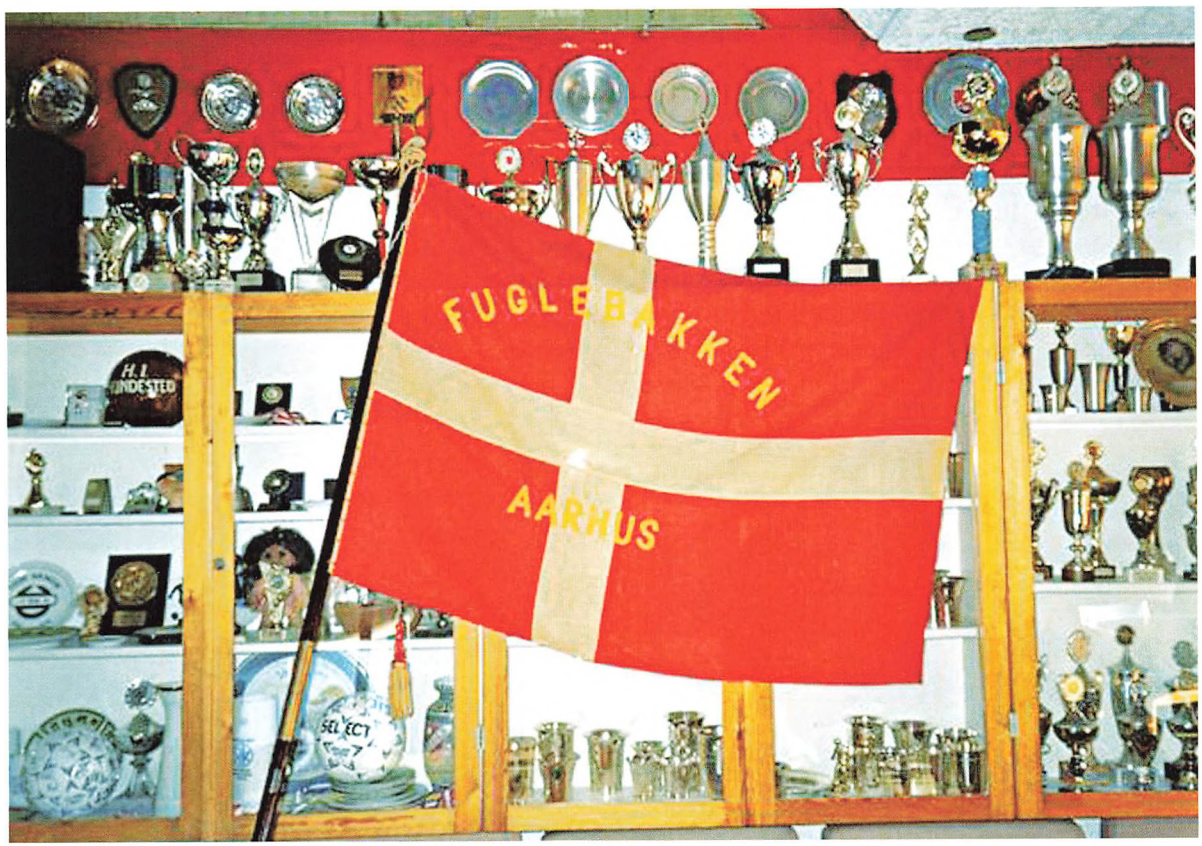

Grundejerforeningens bestyrelse var opmærksom på problemet, for bestyrelses medlemmer var jo også forældre. Og stemningen for en ungdomsklub var positiv fra begyndelsen.

Da medlemmerne i Grundejerforeningen Fuglebakken i juni 1944 mødtes på restaurant Skovlund i Hasle, og lagde kimen til Idrætsforeningen Fuglebakken, anede de ikke, at det også var optakten til et stykke århusiansk og dansk sportshistorie.

Man havde fået mundtlig tilladelse fra byrådet til at bruge pladsen hvor Møllevangskolen ligger i dag. Pladsen var dog ikke større end en håndboldbane, så det var ikke overvældene gode startbetingelser for en fodboldklub. Lørdag den 1. juli 1944 tog man så "idrætspladsen" i brug. Den var i dagens højtidelige anledning pyntet med dannebrogsflag. Formand A. Ankersen indviede pladsen og udtrykte ønsket om at ungdommen ville benytte den flittigt. Derefter blev der spillet en fodboldkamp og nogle håndboldkampe.

Nu skulle de aktive udøvere så i gang i foreningsregi. Mange unge meldte sig til frivilligt arbejde som ledere for de yngre. Navne som Birthe Randrup, Grete Rahbek, Inger Pedersen, Erling Pedersen, Ejner Mikkelsen, Vilfred Justesen, Jørgen Gjelstrup og Inga Randrup var pionerer i det frivillige lederarbejde.

Selv om de sidste krigsår var en mørk tid, så var der også plads til livsglæden. Og det blev da også en vellykket aften, da IF Fuglebakken holdt sin første fest. Det skete 1. oktober 1944 på restaurant Skovlund i Hasle. Else Klarskov havde mikset en fin underholdning. I de følgende år gentog man succesen med en eller flere vinterfester. Nogle gange i forbindelse med opførelsen af en dilettant stykke.

En af foreningens mange velyndere havde givet penge til en flidspræmie. Den første i foreningens historie. Det var et par fodboldstøvler, en meget flot gave dengang. Den gik til Erling Koustrup Pedersen.

IF Fuglebakken havde allerede fra efteråret 1944 vist sin berettigelse med et medlemstal på 180. Det blev så besluttet, man kunne tage medlemmer udefra, det betød mange nye.

I vinteren 1944/45 mødtes pigerne hos Else Klarskov og holdt syklub, mens drengene havde et lokale på Vagtelvej, hvor de spillede bob, dam og andre mindre pladskrævende spil.


Hans Ludvig